

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daň z příjmů fyzických osob v České republice v komparaci s vybranými zeměmi Evropské unie

Personal Income Tax in the Czech Republic in Comparison with European Union Countries

Student:

Adam Hruzík

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student:

Adam Hruzík

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6202R049 Účetnictví a daně

Téma:

Daň z příjmů fyzických osob v České republice v komparaci s
vybranými zeměmi Evropské unie
Personal Income Tax in the Czech Republic in Comparison with
European Union Countries

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Daň z příjmů fyzických osob v České republice
 3. Daň z příjmů fyzických osob ve vybraných zemích Evropské unie
 4. Praktická aplikace
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

JAMES, Simon a Christopher NOBES. *The Economics of Taxation. Principles, Policy and Practice*. 10th edition. Birmingham: Fiscal Publications, 2010. 324 s. ISBN 978-1906201-13-5.
KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 07.05.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci vypracoval samostatně“.

V Ostravě dne 7. května 2015

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hruzík', is written above a horizontal dotted line.

Adam Hruzík

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Daň z příjmů fyzických osob v České republice	7
2.1	Předmět daně a příjmy od daně osvobozené	7
2.2	Základ daně	9
2.2.1	Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)	10
2.2.2	Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7).....	12
2.2.3	Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)	13
2.2.4	Příjmy z nájmu (§ 9).....	14
2.2.5	Ostatní příjmy (§ 10)	14
2.2.6	Daňově neuznatelné výdaje.....	16
2.2.7	Příjmy a výdaje spolupracujících osob.....	17
2.2.8	Nezdanitelná část základu daně.....	17
2.2.9	Položky odčitatelné od základu daně.....	18
2.3	Sazba daně.....	19
2.4	Slevy na dani	20
2.5	Daňové zvýhodnění	21
2.6	Výpočet daňové povinnosti poplatníka	22
3	Daň z příjmů fyzických osob ve vybraných zemích Evropské unie.....	23
3.1	Spolková republika Německo.....	23
3.1.1	Příjmy ze zemědělství a lesnictví, příjmy z podnikání a z nezávislého povolání.....	24
3.1.2	Příjmy ze závislé činnosti	24
3.1.3	Investiční a kapitálové příjmy	25
3.1.4	Položky snižující základ daně	26
3.1.5	Nezdanitelné části základu daně.....	28
3.1.6	Ztráty	28
3.1.7	Sazby daně z příjmů	28
3.1.8	Slevy na dani	30
3.2	Slovenská republika	30
3.2.1	Předmět daně a příjmy od daně osvobozené	30
3.2.2	Příjmy ze závislé činnosti (§ 5)	32

3.2.3	Příjmy z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6)	33
3.2.4	Příjmy z kapitálového majetku (§ 7)	35
3.2.5	Ostatní příjmy (§ 8)	36
3.2.6	Nezdanitelná část základu daně.....	37
3.2.7	Položky odčitatelné od základu daně.....	38
3.2.8	Sazba daně.....	38
3.2.9	Daňový bonus.....	38
4	Praktická aplikace.....	40
4.1	Komparace.....	40
4.1.1	Srovnání stanovení základu daně a slev	40
4.1.2	Sazby daně a efektivní sazba daně	41
4.1.3	Daňová kvóta.....	42
4.1.4	Doporučení Daňové a celní unie	43
4.2	Praktická aplikace.....	43
4.2.1	Příklad č. 1	44
4.2.2	Příklad č. 2.....	45
4.2.3	Příklad č. 3.....	46
4.2.4	Příklad č. 4.....	47
4.2.5	Příklad č. 5.....	48
4.3	Shrnutí a návrhy změn.....	50
5	Závěr.....	53
	Zdroje	55
	Seznam zkratk.....	58

1 Úvod

Způsob a výše zdanění příjmů fyzických osob má významný dopad nejen na jednotlivce prostřednictvím vlivu na výši čistých příjmů, ale i na stát jako celek, jelikož se daně řadí mezi hlavní zdroje příjmů do státního rozpočtu. Předmětem bakalářské práce je analýza a srovnání daně z příjmů fyzických osob v České republice, Spolkové republice Německo a Slovenské republice včetně praktické aplikace na modelových příkladech. Tyto s Českou republikou sousedící země byly vybrány z praktického důvodu. Jsou častou cílovou destinací Čechů odcházejících za prací nebo rodinou do zahraničí, kteří by mohli využít přehled problematiky daně z příjmů, ukázkou výpočtu a srovnání daňové zátěže jednotlivých zemí.

V úvodu jsou obsaženy cíle bakalářské práce, popis struktury práce se stručným obsahem kapitol a použitá metodologie.

Druhá kapitola je věnována podrobné charakteristice a teoretickému základu pro výpočet daně z příjmů fyzických osob v České republice. Jsou popsány jednotlivé dílčí základy daně, jejich výpočet, nedaňové výdaje, položky odčitatelné od základu daně, daňová sazba a uplatnitelné slevy na dani potřebné pro správné stanovení daňové povinnosti.

Ve třetí kapitole je rozebrána problematika daně z příjmů ve vybraných zemích Evropské unie, konkrétně ve Spolkové republice Německo a Slovenské republice, a to obdobným způsobem jako v kapitole druhé.

Čtvrtá kapitola s názvem praktická aplikace je zaměřena na elementární srovnání a uplatnění teorie stanovené v předchozích kapitolách na reálných příkladech včetně výpočtu daně z příjmů v porovnávaných státech s následnou komparací výsledků, přičemž příklady jsou zaměřeny převážně na příjmy ze závislé činnosti.

V závěru je popsán postup, shrnuty výsledky komparace daně z příjmů v daných státech a zhodnoceny výsledky praktické aplikace.

Cílem bakalářské práce je charakteristika a výpočet daně z příjmů fyzických osob v České republice, Spolkové republice Německo a Slovenské republice, s následným porovnáním výpočtu a zhodnocením daňového zatížení poplatníků.

Využitými metodami při zpracování bakalářské práce jsou analýza, syntéza, komparace a generalizace. Pomocí analýzy je daň z příjmů rozložena na jednotlivé dílčí složky. Syntéza je využita pro složení poznatků v jeden celek s ohledem na vztahy jednotlivých součástí. Komparací je dosaženo stanovení shodných a rozdílných skutečností daně z příjmů fyzických osob v porovnávaných státech. Generalizací je umožněno vytvořit obecné závěry na základě dat a informací získaných z předchozích metod.

2 Daň z příjmů fyzických osob v České republice

„Daň je obvykle definována jako povinná, zákonem uložená platba do veřejného rozpočtu, která je neúčelová, neekvivalentní, nenávratná, a která se pravidelně opakuje“ Uvádí Klimešová (2014, s. 17).

Daň z příjmů fyzických osob v České republice je stanovena zákonem č.586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZDP). Zdaňovacím obdobím daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok. Poplatníky této daně lze rozdělit na daňové rezidenty a nerezidenty.

Daňovými rezidenty České republiky jsou poplatníci se stálým bydlištěm na území státu a poplatníci, kteří pobývají na území státu alespoň 183 dní v kalendářním roce. Výjimkou jsou poplatníci, kteří na území České republiky pobývají pouze za účelem studia nebo léčení, čímž se stávají nerezidenty. Daňová povinnost rezidentů se vztahuje nejen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, ale také na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí.

Pokud poplatníci neodpovídají výše uvedeným podmínkám, označují se za daňové nerezidenty. Daňové povinnosti podléhají jen jejich příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky.¹

2.1 Předmět daně a příjmy od daně osvobozené

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou peněžní i nepeněžní příjmy dělené na:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 6),
- příjmy ze samostatné činnosti (§ 7),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- příjmy z nájmu (§ 9),
- ostatní příjmy (§ 10).

Nepeněžní příjmy je nutné pro stanovení daně ocenit. Za předmět daně se nepovažují úvěry nebo zápůjčky (pokud zákon nestanoví jinak), příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů, příjmy plynoucí z restitucí, příjmy z domácích prací vykonávaných daňovým rezidentem mimo území České republiky či nerezidentem na území

¹ ZDP § 2

ČR za stravu a ubytování v rámci au-pair, příjmy z vypořádání spoluvlastnictví rozdělením věci podle velikosti spoluvlastnických podílů a jiné.²

Do základu daně se neřadí také příjmy, které jsou od daně osvobozeny dle §4 ZDP. Mezi tyto příjmy mimo jiné patří:

- příjem z prodeje hmotné movité věci s výjimkou cenného papíru, movité věci zahrnuté v obchodním majetku v období 5 let před prodejem a motorových vozidel, letadel a lodí nabytých v období kratším než rok před prodejem;
- příjem z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor jiný než garáž, sklep nebo komoru, a souvisejícího pozemku, pokud v něm prodávající měl bydliště nejméně po dobu dvou let bezprostředně před prodejem nebo použije-li získané prostředky na uspokojení bytové potřeby. Osvobození se nevztahuje na majetek, jenž byl zahrnut do obchodního majetku, a to do dvou let od jeho vyřazení z obchodního majetku ani na majetek nabytý v lhůtě kratší než dva roky před prodejem;
- příjem z prodeje nemovitého majetku neosvobozený podle předchozího bodu, přesáhne-li doba mezi nabytím vlastnického práva k těmto nemovitým věcem a jejich prodejem dobu 5 let, jenž se krátí o dobu, po kterou byl nemovitý majetek prokazatelně ve vlastnictví zůstavitele, jenž byl příbuzným v řadě přímé nebo manželem;
- příjem v podobě ceny z veřejné soutěže, z reklamní soutěže či slosování, pokud se nejedná o spotřebitelskou loterii, ceny ze sportovní soutěže s výjimkou ceny ze sportovní soutěže u poplatníků, u nichž je sportovní činnost podnikáním, a to v hodnotě nepřevyšující 10 000 Kč;
- příjem získaný ve formě dávky nebo služby z nemocenského pojištění, důchodového pojištění, sociálního zabezpečení, plnění z uplatnění nástrojů státní politiky zaměstnanosti a veřejného zdravotního pojištění, plnění z pojistné smlouvy o pojištění důchodu dle příslušných zákonů. Avšak příjem ve formě pravidelně vypláceného důchodu nebo penze je od daně osvobozen pouze do souhrnné výše 36násobku minimální mzdy, která je platná k 1. lednu kalendářního roku příslušného zdaňovacího období;
- příjem ve formě dávek - například dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky státní sociální podpory a dávky pro osoby zdravotně postižené;

² ZDP § 3

- příjem stipendia ze státního rozpočtu, z rozpočtu obce či kraje, z prostředků vysoké školy nebo právnické osoby, která vykonává činnost střední školy nebo vyšší odborné školy;
- příjem získaný z podpory nebo příspěvku z prostředků odborové organizace;
- příjem z vyplácené penze penzijního pojištění, penzijního připojištění se státním příspěvkem a invalidní penze;
- příjem jako kázeňské odměny či odchodné u vojáků z povolání a příslušníků bezpečnostních sborů podle zvláštních právních předpisů;
- příjem dotace z veřejných rozpočtů a fondů;
- příjem z úplatného převodu cenného papíru, přesáhne-li doba mezi nabytím a úplatným převodem cenného papíru dobu tří let;
- příjem v podobě daru přijatého v souvislosti s činností, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, jako reklamního předmětu opatřeného jménem nebo ochrannou známkou poskytovatele tohoto daru, jehož cena nepřesahuje částku 500 Kč;
- bezúplatný příjem z nabytí dědictví nebo odkazu.

2.2 Základ daně

Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až § 10 není stanoveno jinak. U poplatníka plynoucímu ve zdaňovacím období souběžně dva nebo více druhů příjmů uvedených v § 6 až § 10, je základem daně součet dílčích základů daně.

Do základu daně se nezahrnují příjmy osvobozené od daně a příjmy, pro které je dále stanoveno, že se z nich daň vybírá zvláštní sazbou daně podle § 36 a příjmy zahrnuté do samostatného základu daně.³

³ ZDP §5

2.2.1 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)

Za příjmy ze závislé činnosti se označují:

- příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce, včetně funkčních požitků,
- příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným a komanditisty komanditní společnosti,
- odměny člena orgánu právnické osoby či likvidátora.

U příjmů nezáleží, zda plynou od plátce, u kterého daňový poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce jiného.

Funkčními požitky jsou funkční platy, odměny a plnění náležející představitelům státní moci, soudcům, členům komor, odborových organizací, představitelům orgánu obcí a jiných orgánů samosprávy a představitelům některých státních orgánů s výjimkou platu prezidenta republiky a náhrad spojených s výkonem jeho funkce.

Poplatník s příjmy ze závislé činnosti je dále označen jako zaměstnanec, plátce příjmu jako zaměstnavatel. Pokud výše uvedené příjmy u jednoho plátce na základě dohody o provedení práce nepřesáhnou za měsíc 10 000 Kč a zaměstnanec u téhož plátce daně nepodepsal prohlášení k dani, jsou tyto příjmy samostatným základem daně pro zdanění daní vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně.

Za příjem zaměstnance se rovněž považuje poskytnutí motorového vozidla zaměstnavatelem k používání pro služební i soukromé účely, a to ve výši 1 % vstupní ceny vozidla za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla.

Předmětem daně nejsou:

- náhrady cestovních výdajů poskytované v souvislosti s výkonem činnosti,
- hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů včetně nákladů na jejich údržbu,
- náhrady za opotřebení vlastního náradí a předmětů potřebných pro výkon práce,
- povinná plnění zaměstnavatele na vytváření a dodržování pracovních podmínek pro výkon práce.

Od daně jsou osvobozeny:

- nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem za účelem odborného rozvoje zaměstnance související s předmětem činnosti zaměstnavatele, avšak osvobozeny nejsou náhrady za úslou mzdu a odměny poskytované v této souvislosti;
- hodnota stravování ve formě nepeněžního plnění zajištěné zaměstnavatelem ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování zajištěného jiným subjektem;
- hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných zaměstnavatelem ke spotřebě na pracovišti jako nepeněžní plnění ze sociálního fondu, ze zisku po jeho zdanění anebo na vrub výdajů, které nejsou výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů zaměstnavatelem;
- zvýhodnění poskytovaná zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob svým zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům v podobě bezplatných nebo zlevněných jízdenek;
- hodnota přechodného ubytování, nejde-li o ubytování při pracovní cestě, poskytovaná jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce, pokud v obci přechodného ubytování nemá zaměstnanec bydliště, a to maximálně do výše 3 500 Kč měsíčně;
- příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy;
- hodnota příspěvků zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem a doplňkové penzijní spoření na účet zaměstnance u penzijní společnosti, do souhrnné výše 30 000 Kč ročně;
- příjmy do výše 500 000 Kč poskytnuté zaměstnavatelem jako sociální výpomoc zaměstnanci v přímé souvislosti s důsledky živelné pohromy a průmyslové či ekologické havárie na územích, na kterých byl vyhlášen zvláštní stav, pokud je částka vyplacena z fondu kulturních a sociálních potřeb nebo ze zisku po jeho zdanění a na vrub výdajů, které nejsou výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Dílčí základ daně dle § 6 se dále navyšuje na tzv. „superhrubou mzdu“ o pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, které hradí ze zákona za zaměstnance zaměstnavatel, v souhrnné výši

34 % hrubé mzdy zaměstnance. Příjmy zaměstnance převyšující strop sociálního pojištění, se navyšují jen o 9 %.⁴

Poplatníkem sociálního a zdravotního pojištění je i zaměstnanec, jenž si může u důchodového pojištění vybrat, zda se zúčastní dobrovolného důchodového spoření (odvádí jen 3,5 % hrubé mzdy) či nikoliv (odvádí 6,5 % hrubé mzdy). Zdravotní pojištění odpovídá 4,5 % hrubé mzdy poplatníka.^[4]

2.2.2 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)

Mezi příjmy ze samostatné činnosti (pokud nespádají do § 6) řadíme:

- příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjem ze živnostenského podnikání,
- příjem z jiného podnikání neuvedeného v předchozích bodech, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,
- podíl společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku,
- příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv a práv příbuzných práv autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,
- příjem z výkonu nezávislého povolání.

Uvedené příjmy po snížení o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení tvoří dílčí základ daně. Daňově uznatelné náklady specifikují v § 23 až § 33 ZDP. U společníka v. o. s., stejně jako u komplementáře k. s., je součástí dílčího základu daně poměrná část základu daně nebo daňové ztráty společnosti odpovídající poměru, kterým se poplatník podílí na zisku dané společnosti. Pokud si poplatník takové výdaje neuplatní, stanoví je procentuální hodnotou z výše příjmů:

- 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z živnostenského podnikání řemeslného; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 1 600 000 Kč,

⁴ ZDP § 6

- 60 % z příjmů ze živnostenského podnikání; nejvýše lze uplatnit výdaje do částky 1 200 000 Kč,
- 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku; nejvýše však lze uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč,
- 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti, s výjimkou podílů společníka v. o. s. a komplementáře k. s. na zisku; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč.⁵

2.2.3 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Příjmy z kapitálového majetku (pokud se nejedná o příjmy podle § 6 či § 7) jsou úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úroky z prodlení, poplatky z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů na účtech vedených za účelem podnikání, úroky z hodnoty splaceného vkladu ve smluvené výši členů obchodních korporací.

Ostatní příjmy stanovené § 8 jsou samostatným základem daně pro zdanění srážkovou daní ve výši 15 % u zdroje. Mezi tyto příjmy patří:

- podíly na zisku z obchodní korporace a úroky z držby cenných papírů,
- podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání,
- úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, který není podle podmínek toho, kdo účet vede, určen k podnikání,
- výnos z jednorázového vkladu a z vkladu jemu na roveň postaveného,
- dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, dávky doplňkového penzijního spoření a z penzijního pojištění po snížení snižené o zaplacené pojistné,
- plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, snižené o zaplacené pojistné,
- úrokové a jiné výnosy z držby směnek (např. diskont z částky směnky, úrok ze směnečné sumy),
- plnění ze zisku svěřenského fondu po zdanění,

⁵ ZDP § 7

- rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou hodnotou dluhopisu včetně vkladního listu nebo vkladu jemu na roveň postaveného a emisním kurzem při jejich vydání; v případě předčasného zpětného odkupu se použije místo jmenovité hodnoty cena zpětného odkupu.⁶

2.2.4 Příjmy z nájmu (§ 9)

Příjmy z nájmu (pokud nejde o příjmy uvedené v § 6 až § 8) jsou příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů a příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu spadajícího pod § 10.

Dílčím základem daně jsou uvedené příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Pokud poplatník neuplatní skutečně vynaložené výdaje, může využít výdajů paušálních v hodnotě 30 % z příjmů, avšak nejvýše do částky 600 000 Kč. Příjem z nájmu plynoucí daňovým nerezidentům je, s výjimkou příjmů z nájmu nemovitých věcí nebo bytů, samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou daně.⁷

2.2.5 Ostatní příjmy (§ 10)

Za ostatní příjmy se označují příjmy zvyšující majetek, pokud nejsou definovány v předchozích paragrafech 6 až 9:

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozovány podnikatelem,
- příjmy z převodu nemovité věci, cenného papíru a jiné věci,
- příjmy z převodu účasti na společnosti s. r. o., komanditisty na k. s. nebo z převodu družstevního podílu,
- příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému,
- přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky,
- podíl člena obchodní korporace s výjimkou společníka v. o. s. a komplementáře k. s. na likvidačním zůstatku, nebo majitele podílového listu z podílu připadajícího

⁶ ZDP § 8

⁷ ZDP § 9

na podílový list při zrušení podílového fondu s výjimkou splynutí nebo sloučení podílového fondu,

- vypořádací podíl při zániku účasti člena v obchodní korporaci, s výjimkou společníka v. o. s. a komplementáře k. s., podíl na majetku transformovaného družstva, vrácení emisního ážia, příplatku mimo základní kapitál nebo těmto plněním obdobná plnění,
- výhry v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách a výhry z reklamních soutěží a slosování,
- ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží a ceny ze soutěží, v nichž je okruh soutěžících omezen podmínkami soutěže, případně jsou soutěžící vybráni pořadatelem soutěže,
- příjmy, které společník v. o. s. nebo komplementář k. s. obdrží v souvislosti s ukončením účasti na společnosti od jiné osoby než od téže společnosti, v níž ukončil účast,
- příjmy z převodu jmění na společníka a příjmy z vypořádání,
- příjem z jednorázové náhrady práv s povahou opakovaného plnění na základě ujednání mezi poškozeným a pojistitelem,
- příjem z výměnky,
- bezúplatný příjem,
- příjem z rozpuštění rezervního fondu vytvořeného ze zisku.

Od daně jsou, kromě příjmů uvedených v § 4, osvobozeny:

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 30 000 Kč,
- výhry z loterií, sázek a podobných her provozovaných na základě vydaného povolení,
- bezúplatné příjmy od příbuzného v linii přímé i vedlejší, stejně tak od osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku bezprostředně před získáním bezúplatného příjmu ve společně hospodařící domácnosti,

- příjmy nabyté příležitostně, pokud jejich úhrn od téhož poplatníka ve zdaňovacím období nepřevyšuje částku 15 000 Kč.

Dílčím základem daně je příjem snížený o výdaje prokazatelně vynaložené na jeho dosažení. Jsou-li výdaje spojené s jednotlivým druhem příjmu vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží. Prokazatelně vynaložené výdaje jsou podrobně definovány paragrafem 10 ZDP.⁸

2.2.6 Daňově neuznatelné výdaje

V § 25 ZDP jsou uvedeny výdaje, které se z hlediska daně neuznávají. Příklady takových výdajů, pokud není § 24 ZDP stanoveno jinak, jsou:

- výdaje na pořízení hmotného a nehmotného majetku včetně splátek a úroků z úvěrů a zápůjček spojených s jejich pořízením, jsou-li součástí jejich ocenění,
- výdaje na zvýšení základního kapitálu včetně splácení zápůjček,
- vyplácené podíly na zisku,
- určité penále, úroky z prodlení a pokuty,
- pojistné na důchodové spoření, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené v. o. s. za společníky této o. s., k. s. za komplementáře, poplatníkem majícím příjmy ze samostatné činnosti, poplatníkem majícím příjmy z nájmu a pojistné hrazené osobami samostatně výdělečně činnými,
- nepeněžní plnění poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnanci ve formě příspěvku na kulturní pořady, zájezdy a sportovní akce nebo možnosti používat rekreační a jiná zařízení,
- výdaje vynaložené na příjmy, které nejsou předmětem daně,
- tvorba rezervních a ostatních účelových fondů, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak,
- manka a škody přesahující náhrady,
- technické zhodnocení,

⁸ ZDP § 10

- výdaje na reprezentaci, kterými jsou zejména výdaje na pohoštění, občerstvení a dar, darem není reklamní či propagační předmět, jehož hodnota bez DPH nepřesahuje 500 Kč,
- účetní odpisy dlouhodobého majetku,
- výdaje na osobní potřebu poplatníka, výdaje na opravu, údržbu nebo technické zhodnocení majetku nezařazeného do obchodního majetku,
- exekuční náklady.

2.2.7 Příjmy a výdaje spolupracujících osob

Příjmy a výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení při výkonu samostatné činnosti (§ 7) s výjimkou podílu společníka v. o. s. a komplementáře k. s. mohou být rozděleny mezi poplatníka a s ním spolupracující osoby. Spolupracující osobou může být manžel, osoba žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti a člen rodiny zúčastněný na provozu rodinného závodu. Spolupracující osobou nemůže být dítě s neukončenou povinnou školní docházkou a dítě, na které je uplatňováno daňové zvýhodnění, manžel v případě uplatnění slevy na manžela a osoba zesnulá.

Podíl na příjmech a výdajích spolupracujících osob musí být stejný, přičemž jejich úhrn nesmí přesahovat 30 % příjmů a výdajů a zároveň podíl příjmů může převyšovat podíl výdajů pouze o 15 000 Kč za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce (180 000 Kč za rok). V případě, že spolupracující osobou je pouze manžel, může podíl příjmů a výdajů dosahovat až 50 %, avšak rozdílová částka podílových příjmů a výdajů nesmí činit více než 45 000 Kč za každý započatý kalendářní měsíc spolupráce (540 000 Kč za rok).⁹

2.2.8 Nezdánitelná část základu daně

Od základu daně lze odečíst následující hodnoty:

- bezúplatné plnění poskytnuté obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území ČR a právnickým osobám pořádajícím veřejné sbírky na vědu, vzdělávání, školství, policii a jiné účely stanovené § 15 ZDP, za podmínky, že úhrnná hodnota bezúplatných plnění ve zdaňovacím období

⁹ ZDP § 13

přesáhne 2 % ze základu daně anebo činí alespoň 1 000 Kč, a zároveň nepřesáhne 15 % základu daně;

- úroky zaplacené ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úroky z hypotečního úvěru poskytnutého bankou (sníženým o státní příspěvek), jakož i úvěru poskytnutého stavební spořitelnou za účelem financování bytových potřeb, přičemž úhrnná částka úroků, o které se snižuje základ daně ze všech úvěrů poplatníků v téže společně hospodařící domácnosti, nesmí překročit 300 000 Kč;
- příspěvek v celkovém úhrnu nejvýše 12 000 Kč zaplacený poplatníkem na jeho:
 - penzijní připojištění se státním příspěvkem, odečitatelná částka se rovná úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem na zdaňovací období sníženému o 12 000 Kč;
 - doplňkové penzijní spoření odečitatelná částka se rovná úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem na jeho doplňkové penzijní spoření na zdaňovací období sníženému o 12 000 Kč;
 - penzijní pojištění za podmínky, že byla sjednána výplata plnění z penzijního pojištění až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce dosažení věku 60 let;
- pojistné na soukromé životní pojištění za stejné podmínky, jako u penzijního pojištění uvedeného výše, do maximální částky 12 000 Kč;
- členské příspěvky zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace téže organizaci, maximálně do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, s výjimkou příjmů dle § 6 ZDP zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3 000 Kč;
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem a nebyly uplatněny jako výdaj poplatníkem s příjmy podle § 7 ZDP, do výše 10 000 Kč, resp. do vyšších částek u zdravotně postižených osob.¹⁰

2.2.9 Položky odčitatelné od základu daně

Od základu daně lze odečíst daňovou ztrátu, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje. Pokud podle

¹⁰ ZDP § 15

účetnictví, daňové evidence nebo podle záznamů o příjmech a výdajích přesáhnou výdaje příjmy uvedené v § 7 a § 9, je rozdíl daňovou ztrátou. O ztrátu upravenou podle § 23 lze snížit úhrn dílčích základů daně příjmů uvedených pouze v § 7 až § 10. U společníka v. o. s. se daňová ztráta upraví o část základu daně nebo část daňové ztráty v. o. s., přičemž tato část základu daně nebo daňové ztráty je stanovena v poměru, v jakém je rozdělován zisk podle společenské smlouvy, popř. rovným dílem. U komplementáře k. s. se daňová ztráta upraví o část základu daně nebo část daňové ztráty k. s. určené ve stejném poměru, v jakém je rozdělován zisk nebo ztráta komanditní společnosti dle zvláštního právního předpisu. Daňová ztráta se nevztahuje na obecně prospěšné společnosti, s výjimkou obecně prospěšných společností, které jsou vysokou školou nebo poskytovateli zdravotních služeb.

Od základu daně lze také odečíst odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo odpočet na podporu odborného vzdělávání.¹¹

2.3 Sazba daně

Ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta korun dolů se vypočítá daň aplikací sazby daně, která činí 15 %.¹² Kromě této sazby platí také solidární daň zavedená od roku 2013 ve výši 7 %. Solidární daň se uplatňuje na součet příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle § 6 (nikoliv tzv. „superhrubé“ mzdy) a dílčí základ daně (příjmy ponížené o daňové výdaje) ze samostatné výdělečné činnosti přesahující strop vyměřovacího základu na sociální pojištění, který je určen jako 48násobek průměrné mzdy stanovené zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení. Pokud poplatník vykáže u příjmů ze samostatné činnosti daňovou ztrátu, může o ni snížit příjmy dle § 6.¹³ Za rok 2014 se solidární daň hradí z příjmů nad 1 245 216 Kč, pro rok 2015 je stanoven limit příjmu 1 277 328 Kč.^[8] Pokud jej zaměstnanec překročí, musí na začátku následujícího roku sám podat daňové přiznání.

Jednotná sazba daně byla zavedena reformou veřejných rozpočtů v roce 2008. V letech předcházejících jejímu zavedení se příjmy fyzických osob danily progresivně 4 různými sazbami v závislosti na základu daně. V roce 2006 a 2007 byla dolní sazba ve výši 12 % a horní sazba ve výši 32 %.^[17]

Některé příjmy daňových nerezidentů podléhají zvláštní sazbě daně dle § 36 ZDP.

¹¹ ZDP § 34

¹² ZDP § 16

¹³ ZDP § 16a

2.4 Slevy na dani

Slevy na dani významně snižují vypočtenou daňovou povinnost a obzvlášť v případě poplatníků s nízkými příjmy mají velký dopad na výslednou výši daně.

Poplatníci si mohou uplatnit dle § 35 následující slevy:

- za každého zaměstnance se zdravotním postižením ve výši 18 000 Kč a zaměstnance s těžším zdravotním postižením ve výši 60 000 Kč,
- v rámci poskytnutého příslibu investiční pobídky dle § 35a a § 35b,
- na poplatníka v hodnotě 24 840 Kč,
- na manžela ve výši 24 840 Kč žijícího s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč, částka se zvyšuje o dalších 24 840 Kč v případě, že manžel je držitelem průkazu ZTP/P, do příjmu manželky se nezapočítávají dávky a příspěvky uvedené v § 35ba,
- na invaliditu ve výši 2 520 Kč, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně, a ve výši 5 040 Kč, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně,
- na držitele průkazu ZTP/P ve výši 16 140 Kč,
- na studenta ve výši 4 020 Kč po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let, resp. do dovršení 28 let v případě doktorského studia,
- za umístění dítěte ve výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem na umístění vyživovaného dítěte žijícího s poplatníkem ve společné domácnosti do zařízení péče o děti předškolního věku, maximální výše slevy je rovna minimální mzdě (9 200 Kč), na jedno dítě si může slevu uplatnit pouze jeden poplatník.

V případě, že poplatník nemůže uplatnit slevy na manžela, na invaliditu, na držitele průkazu ZTP/P a na studenta za celý rok, lze daň snížit o jednu dvanáctinu slevy za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly podmínky pro uplatnění nároku splněny.

2.5 Daňové zvýhodnění

Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu, nebo jejich kombinací, přičemž hranice daňového bonusu je 60 300 Kč ročně. Daňové zvýhodnění je popsáno v § 35c ZDP.

Poplatník má ze zákona o dani z příjmů nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně domácnosti ve výši 13 404 Kč na první dítě, 15 804 Kč ročně na druhé dítě a 17 004 Kč ročně na třetí a každé další dítě. Daňové zvýhodnění se zdvojnásobí v případě, že je dítě držitelem průkazu ZTP/P. Vyživovaným dítětem je dítě vlastní, osvojenec, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě, které přestalo být u tohoto poplatníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti nebo zletilosti v pěstounské péči, dítě druhého z manželů, vlastní vnuk nebo vnuk druhého z manželů, pokud jeho rodiče nemají dostatečné příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je:

- nezletilým dítětem,
- zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže nepobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a zároveň:
 - soustavně se připravuje na budoucí povolání,
 - nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz,
 - není schopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Poplatníkovi, který nevyživuje dítě celý kalendářní rok, lze poskytnout daňové zvýhodnění ve výši 1/12 za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky pro jeho uplatnění. V případě, že na daňové zvýhodnění má nárok více poplatníků, uplatní si zvýhodnění pouze jeden z nich.

Daňového zvýhodnění ani slevy na manžela nemůže poplatník využít v případě, že uplatnil paušální výdaje dle § 7 nebo § 9 ZDP a součet těchto dílčích základů je vyšší než 50 % celkového základu daně.

2.6 Výpočet daňové povinnosti poplatníka

Při stanovení daně z příjmů fyzických osob se postupuje následovně (viz Tab. 2.1):

- Určí se základ daně součtem všech dílčích základů daně dle § 6 až § 10, přičemž příjmy patřící do § 6 se zvýší o pojistné zaplacené zaměstnavatelem za zaměstnance. Dílčí základy daně § 7 a § 9 mohou být daňovou ztrátou, o kterou lze snížit příjmy dle § 7 až § 10, maximálně však do nuly.
- Od základu daně lze odečíst položky odčitatelné od základu daně a nezdánitelné části základu daně. Upravený základ daně se zaokrouhlí na stovky korun dolů a vynásobí daňovou sazbou 15 %, popř. přesáh stropu vyměřovacího základu na sociální pojištění také solidární sazbou 7 %.
- Vypočtená daň se sníží o slevy na dani a daňové zvýhodnění. Výsledkem je skutečná daňová povinnost.

Tabulka 2.1 Výpočet daňové povinnosti poplatníka

+ Příjmy ze závislé činnosti § 6 ZDP
+ Příjmy ze samostatné činnosti § 7 ZDP
+ Příjmy z kapitálového majetku § 8 ZDP
+ Příjmy z nájmu § 9 ZDP
+ Ostatní příjmy § 10 ZDP
Základ daně
- Nezdanitelná část základu daně (§ 15 ZDP)
- Položky odčitatelné od základu daně (§ 34 ZDP)
Upravený základ daně zaokrouhlený na stokoruny dolů
Aplikace sazby daně
- Slevy na dani, daňové zvýhodnění
Výsledná daňová povinnost

Zdroj: Vlastní zpracování dle Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

3 Daň z příjmů fyzických osob ve vybraných zemích Evropské unie

Třetí kapitola je zaměřena na popis a analýzu daně z příjmů ve Spolkové republice Německo a Slovenské republice. Spolková republika Německo je tradičním evropským státem s velkým ekonomickým vlivem a hospodářskými vazbami na Českou republiku. Se Slovenskou republikou nás pojí společná historie a podobný vývoj. Z hlediska zájmu Čechů o práci v zahraničí patří oba státy mezi nejpoblárnější.

3.1 Spolková republika Německo

Daň z příjmů fyzických osob v SRN je stanovena zákonem Einkommensteuergesetz. Subjektem daně jsou daňoví rezidenti a nerezidenti.^[1]

Fyzická osoba je daňovým rezidentem za podmínky, že na území Německa se nachází její bydliště, nebo místo obvyklého pobytu fyzické osoby. Pod pojmem bydliště je nutno rozumět místo, kde má poplatník svůj stálý byt, v němž poplatník dlouhodobě přebývá. Rozhodující dobou pro naplnění skutečnosti pobytu je doba 6 měsíců, přičemž na krátké přerušení se nebere ohled. Fyzické osoby nesplňující uvedené podmínky jsou daňovými nerezidenty, kteří daní pouze příjmy pocházející z Německa.^{[1][5]}

Manželské páry obvykle podléhají společnému zdanění, což umožňuje zmírnit vliv progresivního zdanění v případě, že se příjmy jednotlivých manželů pohybují v odlišných daňových pásmech či jeden z nich nemá zdanitelné příjmy.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy dělené na:

- 1) příjmy ze zemědělství a lesnictví,
- 2) příjmy z podnikání,
- 3) příjmy z nezávislého povolání,
- 4) příjmy ze závislé činnosti,
- 5) příjmy z kapitálových investic,
- 6) příjmy z pronájmu nemovitého majetku a dlouhodobého hmotného movitého majetku, příjmy z licenčních poplatků,
- 7) ostatní příjmy.^{[1][5]}

Pro výpočet zdanitelného příjmu kategorií 1) a 2) se využívá metody srovnání čistého jmění. Zdanitelným příjmem je rozdíl mezi čistou hodnotou aktiv stávajícího a minulého hospodářského roku. Pro ostatní kategorie s výjimkou kategorie 5) se uplatní metoda čistého příjmu, která zdanitelný příjem vypočítává snížením hrubých příjmů o související výdaje. Tato metoda se může uplatnit rovněž u kategorie 3), pokud tak poplatník zvolí. Příjmy uvedené v kategorii 5) od r. 2009 obvykle podléhají srážkové dani. Daňová ztráta ze všech druhů příjmů s výjimkou příjmů z kapitálového majetku snižuje ostatní dílčí základy daně.^[1]

Od daně z příjmů fyzických osob jsou osvobozeny následující příjmy:

- platby plynoucí ze zdravotního pojištění, úrazového pojištění, pojištění pro případ invalidity a stáří,
- většina plateb sociálního charakteru,
- paušální platby přijaté v rámci zákonného důchodového pojištění,
- přijatá stipendia za účelem výzkumné aktivity a vědeckého či uměleckého vzdělání.^{[1] [5]}

3.1.1 Příjmy ze zemědělství a lesnictví, příjmy z podnikání a z nezávislého povolání

Pro výpočet dílčích příjmů ze zemědělství a lesnictví a příjmů z podnikání se využívá metody srovnání čistého jmění, dle které je zdanitelným příjmem rozdíl mezi čistou hodnotou aktiv stávajícího a minulého hospodářského roku. Nicméně pokud roční zisk za jednotlivý druh příjmů nepřekročí 50 000 EUR a obrat nepřesáhne 500 000 EUR, lze využít metody čistého příjmu. Při využití druhé metody je zdanitelným příjmem hrubý příjem snížený o skutečně vynaložené náklady. Naopak příjmy z nezávislého povolání se určují metodou čistého příjmu, pokud se poplatník nerozhodne pro metodu srovnání čistého jmění. U obou metod platí, že náklady spojené s dosažením příjmů jsou odečitatelné. Náklady spojené s dojížděním podléhají stejným pravidlům, jako v kapitole 3.1.2.^[1]

3.1.2 Příjmy ze závislé činnosti

Za příjmy ze závislé činnosti se považují všechny peněžité i nepeněžité příjmy přijaté poplatníkem ze strany zaměstnavatele včetně bonusů a kompenzací. Zaměstnavatel odvádí daň z těchto příjmů za zaměstnavatele včetně solidární přírážky. Placené noční a nedělní

přesčasy nepodléhají zdanění, pokud jsou vypláceny nad rámec mzdy a nepřekročí zákonem stanovený strop.

Poplatník si může odečíst náklady spojené s dosažením a udržením příjmů ze závislé činnosti, avšak některé náklady mohou být zákonem omezeny. Pokud tyto náklady prokazatelně nepřekročí za rok 1 000 EUR, může si tuto částku odečíst poplatník paušálně. Poplatník si může odečíst za dojíždění do práce až 4 500 EUR ročně, přičemž na každý kilometr v jednom směru připadá 0.30 EUR nezávisle na použitém dopravním prostředku či skutečných nákladech. V případě využití vlastního vozidla lze nárokovat vyšší skutečné výdaje. Rovněž lze odečíst náklady spojené s prací z domova do výše 1 250 EUR, pokud nejsou poskytnuty jiné pracovní prostory. Při splnění zákonem stanovených podmínek lze odečíst skutečné náklady převyšující 1 250 EUR. Dále také náklady spojené s pracovními nástroji a oděvy, příspěvky na profesní sdružení a nezbytné náklady na údržbu dvou domácností. Poplatník může snížit příjem o náklady spojené se stěhováním za prací či za účelem snížení příjezdové doby do práce aspoň o jednu hodinu.^[1]

Zaměstnanecké benefity se považují za příjem ze závislé činnosti a jsou ohodnocovány běžnou tržní cenou včetně DPH. U některých benefitů může převzít daňovou zodpovědnost zaměstnavatel. V případě, že poplatník využívá zaměstnavatelem poskytnuté vozidlo pro osobní účely, podléhá 1 % z určené pořizovací ceny vozidla dani, a to za každý měsíc využívání. Pokud akciová společnost udělí akciové opce zaměstnanci, stávají se zdanitelným benefitem až při uplatnění opce. Pro výpočet daně je určující tržní cena akcie v době uplatnění, snížená o pořizovací náklady vynaložené poplatníkem při pořízení opce. Některé benefity nejsou daněny, pokud jejich celková hodnota nepřekračuje 44 EUR za kalendářní měsíc, stejně jako zaměstnanecké slevy na produkty a služby zaměstnavatele do výše 1 080 EUR za rok.^{[1][10]}

3.1.3 Investiční a kapitálové příjmy

Investičními příjmy jsou dividendy, úroky, licenční poplatky, příjmy tichého společníka a příjmy z nemovitostí. Počínaje r. 2009 se za investiční příjmy dále považují příjmy z prodeje podílů a finančních nástrojů. Poplatník si může snížit příjmy o 801 EUR za rok, dvojnásobek v případě společného zdanění manželů.

Mnoho příjmů podléhá srážkové dani, pokud se jedná o soukromé investice. Mezi tyto příjmy se řadí mimo jiné dividendy, úroky, příjmy z držby a prodeje cenných papírů a finančních nástrojů. Výdaje spojené s těmito příjmy odečíst od základu daně nelze. Uvedené příjmy se daní zvlášť srážkovou daní ve výši 25 %, resp. 26.38 % při uplatnění solidární přírážky. Příjmy se nedaní srážkovou daní, ale progresivní daní z příjmů, pokud jsou věřitel a dlužník v příbuzenském vztahu, či v případě, že příjemcem úroků je věřitel s minimálně 10 % podílem na téže společnosti, která úroky vyplácí. Totéž platí i v případě, že příjemcem je příbuzný akcionáře.

Ostatní příjmy v podobě soukromých transakcí podléhají progresivní dani z příjmů pouze v případě, kdy jsou vyšší než 600 EUR za kalendářní rok a pochází z prodeje nemovitého majetku do 10 let od pořízení, resp. z prodeje movitého majetku do 1 roku od pořízení. Příjmy z prodeje nemovitosti za určitých podmínek nepodléhají zdanění.

Poplatník si může ponížit kapitálové příjmy získané z prodeje podílů akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným až o 9 060 EUR.^[1]

3.1.4 Položky snižující základ daně

Položky snižující základ daně jsou osobní náklady dělené na zvláštní náklady a mimořádné náklady. Za zvláštní náklady se považují příspěvky na pojištění, dary a ostatní různorodé náklady.

Základní položkou snižující základ daně je částka 36 EUR na osobu.^[6]

Část příspěvků do systému zákonného penzijního pojištění, popř. část příspěvků určitým soukromým penzijním systémům, ze kterých lze čerpat penzi po dosažení 60 let věku, se odečítá od základu daně. Každým rokem procentuální i maximální odečitatelná část stoupá. V roce 2012 bylo možno odečíst 74 % příspěvků do výše 14 800 EUR, o 3 roky později v r. 2015 již lze odečíst 80 % zaplacených příspěvků a stropem je částka 17 737,60 EUR. Podíl je navyšován o 2 % ročně až do r. 2025. Příspěvky na soukromé penzijní systémy nad rámec zákonného pojištění lze odečíst do výše 2 100 EUR. V případě společného zdanění manželů je strop zdvojnásoben.^{[1][10]}

Kromě penzijního pojištění lze odečíst také povinné příspěvky na zdravotní pojištění, úrazové pojištění, pojištění v nezaměstnanosti a pojištění pro případ invalidity a stáří.

Ze životního pojištění stanoveného aspoň na dobu 12 let uzavřeného do konce r. 2004 lze rovněž odečíst 88 % příspěvků. U těchto odečitatelných položek platí roční strop 2 800 EUR. V případě, že si poplatníci neplatili zdravotní pojištění sami (např. zaměstnanci, jejichž zaměstnavatelé platí část příspěvků za ně), lze odečíst maximálně 1 900 EUR.^{[1][10]}

„Zaměstnanci jsou povinni odvádět příspěvky na penzijní pojištění ve výši 9,45 % z měsíčního platu až do výše 5 800 EUR (4 900 EUR v pěti nových federálních státech), zdravotní pojištění ve výši 8,2 % z měsíčního platu až do výše 3 937,50 EUR, pojištění v nezaměstnanosti ve výši 1,5 % z měsíčního platu až do výše 5 800 EUR (4 900 EUR v pěti nových federálních státech) a pojištění pro případ invalidity a stáří ve výši 1,025 % (1,525 % v Sasku) z měsíčního platu až do výše 3 937,50 EUR (u bezdětných zaměstnanců se sazba zvyšuje o dalších 0,25 %)“ Jak uvádí Široký (2013, str. 289).^[1]

Zaměstnanci v roce 2015 odvádějí příspěvky na penzijní pojištění ve výši 9,35 %, zdravotní pojištění ve výši 7,3 %, pojištění v nezaměstnanosti ve výši 1,5 % a pojištění pro případ invalidity a stáří ve výši 2,35 % (u bezdětných zaměstnanců 2,6 %) z měsíčního platu.^[13]

Osoby samostatně výdělečně činné mohou za určitých okolností dobrovolně odvádět příspěvky na zákonné penzijní pojištění, zdravotní pojištění a pojištění pro případ invalidity a stáří. Nebo mohou využít soukromé pojistné systémy. Avšak na rozdíl od zaměstnanců, za které druhou polovinu hradí zaměstnavatel, platí celou částku sami.^[1]

Odečitatelné dary:

- dary na nevýdělečné organizace do výše 20 % celkového příjmu,
- dary politickým stranám do výše 825 EUR, resp. 1 650 EUR při společném zdanění, za předpokladu, že za tento dar nezíská poplatník slevu na dani.

Ostatními různorodými náklady jsou zaplacené alimenty bývalému manželovi do výše 13 805 EUR, pokud manžel souhlasí, že se stane subjektem daně z těchto alimentů. Rovněž náklady na první profesní vzdělání poplatníka jako jsou poplatky, učebnice a jiné, snižují základ daně až do výše 6 000 EUR. Bez omezení lze odečíst také zaplacenou církevní daň. Registrovaní členové církve odvádějí přirážku k dani z příjmů ve výši 8 % nebo 9 % v závislosti na federálním státě, ve kterém pobývají.

Za mimořádné náklady se považují nevyhnutelné náklady převyšující náklady porovnatelné skupiny poplatníků s podobnými příjmy, jako například náklady spojené s nemocí. U Nákladů spojených s přípravou dítěte pro zaměstnání či pomoci starým a nemocným lidem v domácnosti jsou stanoveny fixní částky snižující základ daně.^[1]

Poplatníci ve věku 64 a více let si mohou uplatnit starobní úlevu při splnění podmínek uvedených v § 24a německého zákona o dani z příjmů.^[6]

3.1.5 Nezdanitelné části základu daně

Každý poplatník s výjimkou daňových nerezidentů má nárok na snížení základu daně o 8 354 EUR, resp. 16 708 EUR v rámci společného zdanění manželů. Za každé vyživované dítě si může poplatník snížit základ daně o 2 184 EUR a o dalších 1 320 EUR za výchovu a vzdělání (obě částky se zdvojnásobí při společném zdanění manželů), pokud je to pro poplatníka výhodnější, než suma měsíčních podpor na dítě ve výši 184 EUR za první a druhé dítě, 190 EUR za třetí dítě a 215 EUR za čtvrté a každé další dítě. Pokud podpory při výpočtu daně neuplatní, musí je poplatník vrátit. Pokud je poplatník jediným rodičem dítěte žijícího s ním ve společné domácnosti a zároveň také jediným dospělým v domácnosti, má nárok na odečet ve výši 1 308 EUR. Poplatníci mohou snížit základ daně také o dvě třetiny nákladů na péči o dítě do výše 4 000 EUR.

3.1.6 Ztráty

„Zápočet některých ztrát je plně umožněn vzhledem k příjmům plynoucím předcházejícího zdaňovacího období, u některých druhů ztrát, především kapitálových, je pro jejich zápočet stanoveno jisté omezení. Pro objem ztrát, které lze převést zpětně do předešlého zdaňovacího období, je stanoven limit 511 500 EUR. Neuplatněné ztráty lze převést směrem na další rok a bez omezení uplatnit na první 1 000 000 EUR čistého příjmu. Zbývající částku ztráty lze uplatnit pouze do výše 60 % částky čistého příjmu limit přesahující“ Jak uvádí Zajičková (2012, str. 79).

3.1.7 Sazby daně z příjmů

V SRN je využívána klouzavě progresivní sazba daně navýšená o solidární přírážku ve výši 5,5 %. Pro rok 2015 platí sazby dle tabulky 3. 1.

Tab. 3.1 Sazby daně z příjmů

Roční zdanitelný příjem Pro jednotlivce v EUR		Roční zdanitelný příjem Pro manžele v EUR		Daňová sazba
Od	Do	Od	Do	
0	8 354	0	16 708	0 %
8 355	52 881	16 709	105 762	14 % - 42 %
52 882	250 730	105 763	501 460	42 %
250 731		501 461		45 %

Zdroj: Vlastní zpracování^[14]

První pásmo je rovno základní nezdánitelné části základu daně. Příjmy řazené do ostatních pásem se daní na základě algoritmu popsaného níže, přičemž pro druhé pásmo jsou stanoveny dva výpočty a daňová sazba roste se zdanitelným příjmem. Pro třetí a čtvrté pásmo platí fixní sazba.

Daňová povinnost se počítá pomocí výpočtů znázorněných v Tab. 3.2.

Tab. 3.2 Vzorce pro výpočet daňové povinnosti

Roční zdanitelný příjem X v EUR	Vzorec pro výpočet daňové povinnosti
0 až 8 354	Nepodléhá zdanění
8 355 až 13 469	$(974,58 \cdot Y + 1\,400) \cdot Y$
13 470 až 52 881	$(228,74 \cdot Z + 2\,397) \cdot Z + 971$
52 882 až 250 730	$0,42 \cdot X - 8\,239$
Nad 250 731	$0,45 \cdot X - 15\,761$
Stanovení proměnné Y	$(X - 8354) / 10000$
Stanovení proměnné Z	$(X - 13469) / 10000$

Zdroj: Vlastní zpracování^[6]

Při uplatnění společného zdanění manželů se používá uvedený postup výpočtu daně, avšak zdanitelným příjmem pro výpočet je polovina společného zdanitelného základu daně a výsledek výpočtu se zdvojnásobí pro určení společné daně manželů. Daňová povinnost se zaokrouhluje na jednotky EUR dolů.(oecd)

3.1.8 Slevy na dani

Poplatníci, jejichž příjmy z podnikání podléhají dani z příjmu fyzických osob a zároveň podnikatelské dani, mohou uplatnit slevu na daň z příjmů, a to až do plné výše daně z příjmů z podnikání. Sleva je také možná na pomoc v domácnosti v maximální hodnotě 20 % nákladů (nesnižujících základ daně) do výše 4 000 EUR, přičemž platí na domácnost a nemůže vyústit v daňový bonus.^[1]

3.2 Slovenská republika

Daň z příjmů fyzických osob ve Slovenské republice je stanovena zákonem č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (dále jen SZDP). V § 2 je určeno rozdělení poplatníků daně z hlediska omezení daňové povinnosti.

Poplatníkem s neomezenou daňovou povinností (daňovým rezidentem) je osoba s trvalým pobytem na území Slovenské republiky, popř. osoba pobývajících na území Slovenské republiky aspoň 183 dní za kalendářní rok. Výjimku tvoří osoby zde pobývajících z důvodu studia či léčení a osoby překračující hranice z důvodu výkonu závislé činnosti, jejíž zdroj se nachází na území SR. Předmětem daně poplatníka s neomezenou daňovou povinností jsou příjmy plynoucí odkudkoliv. Poplatníkem s omezenou daňovou povinností (daňovým nerezidentem) jsou osoby nesplňující podmínky daňové rezidence a předmětem daně jsou pouze jejich příjmy plynoucí ze zdrojů na území Slovenské republiky.

3.2.1 Předmět daně a příjmy od daně osvobozené

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou peněžní i nepeněžní příjmy dělené na:

- příjmy ze závislé činnosti (§ 5),
- příjmy z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 7),
- ostatní příjmy (§ 8).¹⁴

Nepeněžní příjmy se oceňují cenami běžně platnými v daném místě a čase plnění nebo spotřeby, a to podle povahy předmětného plnění.

¹⁴ SZDP § 3

Předmětem daně nejsou oprávněně přijaté náhrady na základě zvláštních předpisů, příjmy získané vydáním, darováním či zděděním nemovitosti, movité věci, práva či jiných majetkových hodnot kromě příjmů z nich plynoucích, úvěry a půjčky. Dále také za určitých podmínek podíly na zisku o. s. či družstva, podíly na zisku společníka v. o. s. a komplementáře k.s., vyrovnávací podíly, podíly na likvidačním zůstatku, podíl z výsledku podnikání vyplacený tichému společníkovi. Předmětem není ani daň z přidané hodnoty uplatněná v ceně výrobku či služby, pokud je poplatník plátcem této daně.¹⁵

Dle § 9 SZDP jsou od daně osvobozeny příjmy:

- z prodeje nemovitosti po pěti letech od nabytí nemovitosti či vyřazení z obchodního majetku, stejně jako nemovitosti nabyté děděním v řadě přímé či jedním z manželů, pokud byla nemovitost vlastněna předchozím majitelem aspoň po dobu 5 let nebo uplynulo 5 let od jejího vyřazení z obchodního majetku;
- z prodeje hmotné movité věci s výjimkou cenného papíru a movité věci zahrnuté v obchodním majetku v období 5 let před prodejem;
- přijaté ve formě plnění vyživovací povinnosti dle zvláštních předpisů;
- z pronájmu nemovitosti a k nim příslušného movitého majetku a příjmy z příležitostných činností včetně zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a příležitostného pronájmu movitých věcí, až do výše 500 EUR;
- v podobě dávky, podpory a služby z veřejného a individuálního zdravotního pojištění, sociálního pojištění, nemocenského pojištění a úrazového pojištění;
- dávky a příspěvky na zabezpečení základních životních podmínek a dávky v hmotné nouzi a další sociální dávky;
- jednorázový příspěvek za výkon mimořádné služby dle zvláštních předpisů;
- přijaté náhrady škod a nemajetkové újmy, prostředky na odstranění nebo zmírnění následků mimořádné události, plnění z pojištění majetku a zodpovědnosti za škodu, pokud zákon nestanoví jinak;
- stipendia vyplácené ze státního rozpočtu nebo poskytované vysokými školami, podpory a příspěvky získané z nadací a občanských sdružení;
- výhry v loteriích a obdobných hrách provozovaných na základě zvláštních předpisů, přijaté výhry a ceny do výše 350 EUR;

¹⁵ SZDP § 3

- daňový bonus na vyživované dítě dle § 33;
- příjmy z prodeje podílových listů;
- přijaté náhrady za vyvlastnění pozemku a staveb dle zvláštních předpisů.

3.2.2. Příjmy ze závislé činnosti (§ 5)

Za příjmy ze závislé činnosti se považují příjmy ze současného nebo předcházejícího pracovněprávního vztahu, služebního poměru nebo členského poměru a obdobného poměru, v rámci kterých poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce příjmů, přičemž nezáleží, zda plynou od plátce, u kterého poplatník vykonává činnost, ze které plyne příjem ze závislé činnosti, nebo od plátce jiného. Dále také příjmy za práci členů družstev, společníků a konatelů s. r. o. a komanditistů k. s.

Příjmem zaměstnance je také používání motorového vozidla poskytnutého zaměstnavatelem na služební a soukromé účely v prvních osmi letech zařazení tohoto vozidla do užívání. V prvním roce užívání je příjmem 1 % vstupní ceny vozidla za každý kalendářní měsíc, v následujících sedmi letech se pořizovací cena snižuje o 12,5 % k prvnímu dni kalendářního roku, přičemž se může zvýšit o technické zhodnocení.

Zdanitelným příjmem je rovněž rozdíl mezi tržní cenou zaměstnanecké akcie a garantovanou cenou této akcie při uplatnění zaměstnanecké opce snížený o náklady zaměstnance na její pořízení. Rovněž ceny a výhry získané zaměstnancem či manželem a dětmi zaměstnance v rámci soutěže vyhlášené jeho zaměstnavatelem.¹⁶

Předmětem daně dle § 5 nejsou:

- cestovní náhrady poskytované zaměstnavatelem v souvislosti s výkonem závislé činnosti do výše, na kterou má nárok na základě zákona o cestovních náhradách,
- hodnota poskytovaných osobních ochranných pracovních prostředků, hygienických prostředků, pracovních oděvů a nákladů na jejich udržování,
- náhrady za opotřebení vlastního nářadí, zařízení a předmětů potřebných pro výkon práce.

¹⁶ SZDP § 5

Od daně jsou osvobozeny příjmy poskytnuté jako:

- částka vynaložená zaměstnavatelem na doškolení zaměstnance v souvislosti s podnikáním zaměstnavatele, avšak ne náhrady za ušlý zdanitelný příjem,
- strava a nápoje poskytnuté zaměstnanci zaměstnavatelem ke spotřebě na pracovišti,
- pojistné na veřejné zdravotní pojištění, pojistné na sociální pojištění, pojistné na sociální zabezpečení a pojištění na starobní důchodové spoření, které je zaměstnavatel povinen platit za zaměstnance dle zvláštních předpisů,
- podíl na zisku vyplacený o. s. nebo družstvem zaměstnanci bez účasti na základním jmění téže společnosti či družstva.

Dílčím základem daně jsou zdanitelné příjmy ze závislé činnosti snížené o pojistné a příspěvky, které je povinen platit zaměstnanec, avšak sráží je zaměstnavatel z hrubé mzdy. Jedná se o:

- důchodové starobní pojištění ve výši 4 %,
- důchodové invalidní pojištění ve výši 3 %,
- zdravotní pojištění ve výši 4 %,
- nemocenské pojištění ve výši 1,4 %,
- pojištění pro případ nezaměstnanosti 1 %.^[4]

3.2.3 Příjmy z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti, z pronájmu a z použití díla a uměleckého výkonu (§ 6)

Příjmy stanovené v § 6 se dělí na 4 skupiny.

Mezi příjmy z podnikání se řadí:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti,
- příjmy z podnikání vykonávaného podle zvláštních předpisů,
- příjmy společníků v. o. s. a komplementářů k. s.

U společníka v. o. s., stejně jako u komplementáře k. s., je součástí dílčího základu daně poměrná část základu daně nebo daňové ztráty společnosti odpovídající poměru, kterým se poplatník podílí na zisku dané společnosti. Tyto příjmy se následně snižují o pojistné a příspěvky, které jsou povinni společníci v. o. s. a komplementáři k. s. hradit.

Za příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti jsou považovány:

- příjmy z vytvoření díla a uměleckého výkonu, příjmy z vydávání, množení a šíření literárních a jiných děl na vlastní náklady, příjmy autorů za příspěvky do tisku, rozhlasu a televize za podmínek uvedených v § 43 odstavci 14 a příjmy z použití či poskytnutí práv z duševního vlastnictví,
- příjmy z činností, které nejsou živností ani podnikáním,
- příjmy znalců a tlumočnicků,
- příjmy z činností zprostředkovatelů podle zvláštních předpisů, které nejsou živností.

Příjmy z pronájmu, pokud se neřadí mezi příjmy z podnikání či ze závislé činnosti, jsou příjmy z pronájmu nemovitosti a k nim příslušného movitého majetku.

Za příjmy z použití díla a použití uměleckého výkonu jsou považovány příjmy vyplácené dle zvláštního předpisu, pokud nepatří mezi příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti.

Dle SZDP patří mezi příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti také:

- příjmy z nakládání s obchodním majetkem daňového poplatníka,
- úroky z peněžních prostředků na běžných účtech používaných v souvislosti s podnikáním nebo jinou samostatně výdělečnou činností,
- příjem z prodeje podniku nebo jeho části.

Pro zjištění dílčích základů daně jednotlivých druhů příjmů slouží paragrafy 17 až 29 SZDP. Dílčí základ daně se snižuje o prokazatelně vynaložené daňové výdaje na dosažení příjmů a odvody na sociální a zdravotní pojištění. Poplatník, který není plátcem daně z přidané hodnoty nebo je plátcem jen část roku a neuplatní prokazatelné daňové výdaje, může uplatnit paušální výdaje ve výši 40 % dosažených příjmů kromě skupiny příjmů z pronájmu. Paušální výdaje lze uplatnit do výše 5 040 EUR, resp. 420 EUR za každý měsíc

výdělečné činnosti. Výdaje spojené s placením povinného pojistného a příspěvků z příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti nejsou zahrnuty v paušálních výdajích, a proto je lze uplatnit v prokázané výši nad rámec paušálních výdajů.

U příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti lze vykázat daňovou ztrátu, u zbylých skupin se k zápornému rozdílu příjmů a souvisejících prokazatelně vynaložených daňových nákladů nepřihlíží. U společníka v. o. s., stejně jako u komplementáře k. s., je součástí dílčího základu daně poměrná část základu daně nebo daňové ztráty společnosti odpovídající poměru, kterým se poplatník podílí na zisku dané společnosti.¹⁷

3.2.4 Příjmy z kapitálového majetku (§ 7)

Do příjmů z kapitálového majetku, pokud se nejedná o příjmy společníků v. o. s. a komplementářů k. s., patří:

- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček a úroky z hodnoty splaceného vkladu v dohodnuté výšce společníkovi v. o. s.,
- výnosy ze směnek kromě jejich prodeje,
- výnosy ze státních dluhopisů a pokladních poukázek,
- výnos při splatnosti cenného papíru plynoucí z rozdílu mezi jmenovitou hodnotou cenného papíru a emisním kurzem při jeho vydání.

Některé příjmy se však daní srážkovou daní dle § 43 SZDP ve výši 19 % za podmínky, že plynou ze zdrojů na území Slovenské republiky. Při nesplnění podmínky se zahrnují do dílčího základu daně. Jedná se o:

- úroky a ostatní výnosy z cenných papírů,
- úroky, výhry a ostatní výnosy z vkladů na vkladních knížkách, z peněžních prostředků na vkladovém účtu, na účtu stavebního spoření a z běžného účtu kromě úroků uvedených v § 6,
- dávky z doplňkové důchodového spoření a odstupné vyplácené dle zvláštních předpisů,
- plnění z pojištění pro případ dožití stanoveného věku a jednorázové vyrovnání,

¹⁷ SZDP § 6

- příjmy z podílových listů dosáhnuté jejich vyplacením snížené o vklad podílníka.

U kapitálových příjmů, jež jsou dílčím základem daně, lze uplatnit výdaje na povinně placené pojistné z těchto příjmů.¹⁸

3.2.5 Ostatní příjmy (§ 8)

Ostatními příjmy, pokud nejsou zahrnuty v § 5 až § 7, jsou například:

- příjmy z příležitostných činností včetně zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a příležitostného pronájmu movitých věcí,
- příjmy z převodu vlastnictví nemovitosti,
- příjmy z prodeje movitých věcí,
- příjmy z převodu cenných papírů a opcí,
- příjmy z převodu podílu na s. r. o., k. s. nebo z převodu členských práv družstva,
- příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, stejně jako autorských práv,
- důchody a podobné opakující se požitky,
- výhry v loteriích a podobných hrách a výhry z reklamních soutěží a losování,
- ceny z veřejných soutěží a ze sportovních soutěží a ceny ze soutěží, v nichž je okruh soutěžících omezen podmínkami soutěže, či jsou vybráni pořadatelem soutěže,
- náhrada nemajetkové újmy, pokud nebyla způsobena trestným činem.¹⁹

Dílčím základem daně je souhrn jednotlivých příjmů snížených o výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosáhnutí. Pokud jednotlivé výdaje převyšují příjmy, k rozdílu se nepřihlíží. U ostatních příjmů, jež jsou dílčím základem daně, lze uplatnit výdaje na zaplacené pojistné z těchto příjmů. Výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení ostatních příjmů jsou přesněji definovány v § 8 SZDP.

¹⁸ SZDP § 7

¹⁹ SZDP § 8

3.2.6 Nezdanitelná část základu daně

Paragraf 11 SZDP stanoví části základu daně, které nepodléhají dani. Dílčí základy daně zjištěné dle § 5 a 6, popř. jejich součet, se snižují v případě, že základ daně:

- nepřesahuje stonásobek částky životního minima platné k 1. lednu příslušného kalendářního roku (dále jen „platné životní minimum“), a to o 19,2násobek platného životního minima;
- je vyšší než stonásobek platného životního minima, a to o rozdíl mezi 44,2násobkem platného životního minima a 25 % základu daně poplatníka (v případě záporného rozdílu je nezdanitelná část rovna nule, stejně je tomu i v dalších případech rozdílů);
- nepřesahuje 176,8násobku platného životního minima a manžel poplatníka žijící ve společné domácnosti:
 - nemá vlastní příjem, nezdanitelná část základu daně na manžela je 19,2násobek platného životního minima;
 - má vlastní příjem nepřevyšující 19,2násobek platného životního minima, nezdanitelná část základu daně na manžela je rozdíl mezi částkou 19,2násobku platného životního minima a vlastním příjmem manžela;
- je vyšší než 176,8násobek platného životního minima a manžel poplatníka žijící ve společné domácnosti:
 - nemá vlastní příjem, nezdanitelná část základu daně na manžela je rozdíl 63,4násobku platného životního minima a 25 % základu daně poplatníka;
 - má vlastní příjem, nezdanitelná část základu daně na manžela je 63,4násobek platného životního minima snížený o vlastní příjem manžela a 25 % základu daně poplatníka.

Životní minimum je pro rok 2014 i r. 2015 198,09 EUR.(employment) Pro uplatnění manžela dle bodů 3 a 4 se musí manžel starat o vyživované nezletilé dítě žijící s poplatníkem v domácnosti nebo pobírat příspěvek na opatrování či být zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání. Do příjmů manžela se započítávají příjmy snížené o zaplacené pojistné a příspěvky, které byl manžel povinen zaplatit. Příjmy manžela nejsou zaměstnanecká prémie

dle § 32a SZDP, daňový bonus, státní sociální dávky a stipendia při soustavné přípravě pro budoucí povolání. Pokud poplatník splňuje podmínky bodů 3 a 4 pouze v jednom či více měsících, může si za každý měsíc, na jehož začátku podmínky plní, snížit základ daně o jednu dvanáctinu nezdanitelné části základu daně dle příslušných bodů.

Do konce r. 2016 je nezdanitelnou částí základu daně částka prokazatelně zaplacených dobrovolných příspěvků na starobní důchodové spoření až do výše 2 % dílčích základů daně dle § 5 a 6 nebo 2 % ze šedesátinásobku průměrné měsíční mzdy zjištěné Statistickým úřadem Slovenské republiky za rok, který o 2 roky předchází daňovému období. Dále také příspěvky na doplňkové důchodové spoření až do výše 180 EUR, pokud uzavřel spoření po roce 2013.²⁰

3.2.7 Položky odčitatelné od základu daně

Od dílčího základu daně z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti lze odečíst daňovou ztrátu, a to rovnoměrně ve 4 následujících letech po daňovém období, kdy byla ztráta vykázána.²¹

Po uplatnění případné ztráty je možno od stejného dílčího základu daně jako v předchozím případě odečíst také 25 % výdajů na výzkum a vývoj dle § 30c SZDP.

3.2.8 Sazba daně

Pokud není stanoveno SZDP jinak, uplatňuje se na celkový základ daně získaný součtem dílčích základů daně sazba 19 %. Na základ daně přesahující 176,8násobek platného životního minima je aplikována sazba daně 25 %. Pro r. 2014 a 2015 je 176,8násobek platného životního minima roven výši 35 022,31 EUR.²²

Za podmínek stanovených v § 15a SZDP se uplatňuje zvláštní sazba daně ve výši 5 %.

3.2.9 Daňový bonus

Daňové bonusy jsou stanoveny § 33 SZDP. Poplatník mající zdanitelné příjmy podle § 5 aspoň ve výšce 6násobku minimální mzdy nebo mající zdanitelné příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti minimálně ve výši 6násobku minimální mzdy, které

²⁰ SZDP § 11

²¹ SZDP § 30

²² SZDP § 15

vstupují do základu daně, si může uplatnit daňový bonus v částce 19,32 EUR měsíčně za každé vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti. Za vyživované dítě se považuje vlastní i osvojené dítě a dítě druhého z manželů, nezaopatřené dle zvláštních předpisů. Bonus na vyživované dítě může uplatnit jen jeden poplatník. Daňový bonus je možné uplatnit jen do výše daně vypočítané za příslušné zdaňovací období, případný kladný rozdíl mezi daňovým bonusem a vyměřenou daní se vyplácí poplatníkovi jako daňový přeplatek, případně se použije jiného postupu stanoveného zákonem.

4 Praktická aplikace

V předchozích kapitolách je stručně definována daň z příjmů fyzických osob v jednotlivých státech. Tato část je věnována zhodnocení získaných poznatků, jejich komparaci a praktické aplikaci na vzorovém příkladu. Pro převod měn je využit kurz ČNB platný k 31.12. 2014, který udává hodnotu 1 EUR jako 27,725 Kč.^[7]

4.1 Komparace

Porovnáváné státy se nijak výrazně neliší z pohledu subjektu daně, daňové rezidence či předmětu daně. Odlišností v případě SRN je společné zdanění manželů, které v případě, že jeden z manželů nemá zdanitelné příjmy, nebo je má nižší než manžel druhý, lze využít ke snížení efektu progresivní sazby daně. Příjmy od daně osvobozené a příjmy, které nejsou předmětem daně, jsou v porovnávaných státech velmi podobné. Jednotlivé složky ovlivňující výpočet daně z příjmů fyzických osob jsou rozebrány v podkapitolách.

4.1.1 Srovnání stanovení základu daně a slev

Ve všech porovnávaných státech se příjmy dělí do několika skupin, v rámci kterých podléhají obdobným úpravám nutným ke stanovení daně. Mnoho faktorů ovlivňujících jednotlivé dílčí základy je shodných či velice podobných pro všechny tři státy, avšak každý stát má několik vlastních specifik.

Většina poplatníků fyzických osob má příjmy ze závislé činnosti, jež tvoří samostatnou skupinu. V ČR se mzda upraví na dílčí základ daně přehledným způsobem, a to navýšením zdanitelných příjmů o 34 % (pojistné a příspěvky placené za zaměstnance zaměstnavatelem) do výše stropu sociálního pojištění. Německý a slovenský poplatník si naopak hrubé příjmy sníží o zaplacené pojistné, jejich dílčí základy jsou tedy nižší, než mzdy. V případě Německa má poplatník nárok na další snížení základu o položky, jež v ČR uplatnit nelze, například paušální snížení o 1000 EUR za rok, náklady na dojíždění do práce, náklady spojené s prací z domova či stěhováním za prací.

Příjmy, které se řadí do příjmů dle paragrafu 7 ZDP, se obvykle ve všech zemích snižují o výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Avšak v SRN se tyto příjmy dělí na více skupin a dílčí základ daně se v některých případech vypočítává metodou čistého jmění. Alternativou mohou být paušální výdaje, jež jsou v České republice komplexnější a výhodnější než v Slovenské republice. Německá daň z příjmů paušální výdaje

vůbec nezavádí. V České republice, na rozdíl od ostatních zemí, si poplatník nemůže základ snížit o své zaplacené zákonné pojistné, jelikož není daňovým výdajem.

Příjmy z kapitálového majetku a investic, pokud nepatří do skupiny jiné, se dělí na dvě skupiny dle způsobu zdanění. Buď jsou součástí daně z příjmů jako jiné příjmy, nebo tvoří vlastní základ daně a jsou daně srážkou u zdroje. Toto rozdělení je u porovnávaných států obdobné, nicméně se liší ve výši srážkové daně a německý poplatník si dílčí základ snižuje o 801 EUR, resp. dvojnásobek v případě společného zdanění manželů.

Příjmy získané z pronájmu se také snižují o daňové výdaje s těmito příjmy souvisejícími, případně o paušální výdaje uplatnitelné v ČR a SR.

Ostatními příjmy jsou příjmy vstupující do daně z příjmů, které se neřadí do předchozích skupin. Je to poměrně nesourodá skupina, kterou nelze snadno zobecnit.

Základ daně lze snížit uplatněním daňové ztráty, avšak podmínky pro její uplatnění se v jednotlivých státech liší. Základ daně v SR se snižuje o nezdánitelný základ daně na poplatníka, popř. na manžela, který se změní při vysokých příjmech. Německý poplatník si daň sníží o fixní částku, popř. uplatní stejnou částku i na manžela, a o další částky v souvislosti s vyživovanými potomky. Občané všech zemí si mohou snížit základ daně také o pojistné nad rámec zákonného pojistného, pokud splní podmínky dané zákonem.

Český poplatník sice nemůže odečíst zaplacené zákonné pojistné, ale náhradou mu mohou být slevy na dani. Základní slevu na poplatníka, resp. na manželku, nalezneme jen v ČR. Možnost využít slevu na dítě má nejen český poplatník, ale i slovenský, zatím co německý si v souvislosti s dítětem snižuje základ daně. Stejně je tomu tak i v případě zvýhodnění studentů.

4.1.2 Sazby daně a efektivní sazba daně

V České republice se aplikuje sazba ve výši 15 %, popř. 7% solidární daň na příjmy dle § 6 a § 7 převyšující strop vyměřovacího základu na sociální pojištění.

Německá sazba daně se liší již svou povahou. Klouzavě progresivní sazba daně se počítá v porovnání s ostatními státy komplikovaněji pomocí formulí (viz kapitola 3.1.8). Solidární přírážka ve výši 5,5 % je plošná a vybírá se ze všech zdanitelných příjmů.

V SR se používá sazba 19 %, resp. 25 % ze základu daně přesahujícího 35 022,31 EUR za rok. Tato hranice po převodu a zaokrouhlení činí 970 994 Kč.

Z hlediska sazby daně je Česká republika pro poplatníka nejpříznivější, nicméně s ohledem na navýšení hrubé mzdy o 34 % dosahuje zdanění zaměstnance 20,1 %, naopak

v případě ostatních států se dílčí základ o pojistné snižuje, čímž se může zvrátit vyšší sazba. Porovnávat výši daňových sazeb bez přihlédnutí k dalším faktorům je krátkozraké. Pro přesnější komparaci je výhodnější srovnávat efektivní sazbu daně, jež je určena jako podíl vypočtené daně na zdanitelných příjmech. Pro vyjádření v procentech se podíl vynásobí stem.

$$\text{Efektivní sazba daně} = \frac{\text{Daňová povinnost}}{\text{Zdanitelné příjmy}}$$

4.1.3 Daňová kvóta

Srovnáním jednotlivé daně v různých státech získáme pouze omezený pohled na problematiku daní, jelikož výsledek nemá vypovídající hodnotu o celkovém daňovém zatížení. Snižování výnosů jedné daně lze kompenzovat daní jinou, a tak je možné přenést daňovou povinnost na jiné subjekty. Nicméně v konečném důsledku nesou daňové břemeno převážně obyvatelé státu. Zvýšení daňové zátěže právnických osob se projeví v ceně výrobku nebo služby.

Pro srovnání souhrnného daňového zatížení se používá daňová kvóta. Daňová kvóta je určena jako podíl daní na hrubém domácím produktu. Vhodnější je složená daňová kvóta, která se stanoví jako podíl příjmů ze všech fiskálních nástrojů na HDP. Za fiskální nástroje se považují daně, cla a povinné pojistné na sociální zabezpečení, zdravotní pojištění a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti.^[2]

Z porovnávaných zemí má složenou daňovou kvótu nejvyšší Německo následované Českou republikou. Daňové zatížení Slovenska je jedno z nejmenších v rámci Evropské unie, navíc mezi roky 2002 a 2012 kleslo téměř o 5 %, což je u evropských zemí neobvyklé. U většiny států lze dlouhodobě pozorovat spíše stagnaci daňové kvóty.

Tab. 4.1 Složená daňová kvóta

Stát	Složená daňová kvóta v %		Podíl příjmů na celku r. 2012 v %		
	r. 2002	r. 2012	Práce	Spotřeba	Kapitál
ČR	34,6	35	51,7	33,4	14,9
SRN	38,9	39,1	56,6	27,6	15,9
SR	33	28,3	45,4	33,4	21,2
Průměr EU	38,8	39,4	51	28,5	20,8

Zdroj: Vlastní zpracování^[12]

Zajímavým ukazatelem je rovněž podíl daně z příjmů zaměstnanců na celkové výši daně z příjmů fyzických osob. Za rok 2012 měl ukazatel pro Českou republiku hodnotu 95,4 % a Slovenskou republiku 94,3 %. Podíl v případě těchto zemí je velmi podobný i z hlediska vývoje, jelikož se u obou zemí od r. 2001 téměř každoročně zvyšoval. Situace v SRN je výrazně jiná, podíl daně z příjmů zaměstnanců činí za rok 2012 pouze 73,4 %, což je hodnota blízká historickému průměru za poslední dekádu.^[12]

4.1.4 Doporučení Daňové a celní unie

Daňová a celní unie vydala pro rok 2014 doporučení pro jednotlivé státy za účelem optimalizace daňových systémů a podpory růstu. Česká republika by měla snížit náklady na výběr daní zjednodušením daňového systému a sjednocením základu daně z příjmů fyzických osob a vyměřovacího základu pro výpočet odvodů a příspěvků na zákonné pojištění, dále snížit úroveň zdanění příjmů, obzvláště pro poplatníky s nízkými příjmy, a omezit rozdíly ve zdanění zaměstnanců a OSVČ.

Spolkové republiky Německo bylo doporučeno zvýšení daňové efektivity a snížení daňové zátěže a příspěvků na sociální zabezpečení za účelem zvýšení domácí poptávky.

Doporučení pro Slovenskou republiku se daně z příjmů netýká.^[11]

4.2 Praktická aplikace

Pro adekvátní porovnání daňového zatížení je nutná demonstrace poznatků na příkladech. Porovnávány státy se liší životními náklady, průměrnými výdělky i paritou kupní síly, proto není vhodné využití jednotných částek pro různé státy. Zdanitelné příjmy poplatníků budou pro účely výpočtu vycházet z průměrné mzdy v jednotlivých státech za rok 2014 a jejich násobků zaokrouhlených na nejbližší jednotku. U německého poplatníka se pro zjednodušení nepřihlíží k možným nákladům na dojíždění a církevní dani. Průměrná měsíční mzda v České republice byla 25 686 Kč^[9], v SRN 3 527 EUR^[15] a v Slovenské republice činila 858 EUR^[16]. Výsledná daňová povinnost se vždy počítá za celý kalendářní rok. Může docházet k drobným rozdílům vzhledem k zaokrouhlování, nicméně pro účel demonstrace výpočtu

a srovnání daňové zátěže jsou rozdíly zanedbatelné. Výše efektivní daňové sazby vyjádřená v procentech je zaokrouhlována na dvě desetinná čísla. Při výpočtech je využita platná legislativa jednotlivých států k 1.1. 2015.

4.2.1 Příklad č. 1

Uvažovanou osobou je poplatník mající hrubé měsíční příjmy ze závislé činnosti ve výši 60 % průměrné mzdy. Žije sám a je bezdětný.

a) Daňová povinnost poplatníka České republiky

V ČR je hrubým měsíčním příjmem poplatníka 15 412 Kč, ročním 184 944 Kč. Úhrn příjmů ze závislé činnosti není vyšší, než strop sociálního pojištění. Dílčí základ daně je roven 1,34 násobku hrubého příjmu, tj. 247 824,96 Kč. Po zaokrouhlení získáváme základ daně ve výši 247 800 Kč. Daň po aplikaci sazby 15 % je 37 170 Kč. Jelikož nemá poplatník nárok na jiné slevy než slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč, je konečnou roční daňovou povinností poplatníka částka 12 330 Kč. Výše efektivní sazby dosahuje 6,67 %.

b) Daňová povinnost poplatníka Spolkové republiky Německo

Německý poplatník má měsíční příjem 2 116 EUR. Roční příjem 25 392 EUR se pro účely daně snižuje o paušální částku 1 036 EUR a pojistné. Odečíst lze v roce 2015 80 % za příspěvky na penzijní pojištění, které činí 9,35 % příjmu, což je pro tohoto poplatníka hodnota 1 899,32 EUR. Odečíst si může 100 % příspěvků na zdravotní pojištění (7,3 % příjmu), pojištění v nezaměstnanosti (1,5% příjmu) a pojištění pro případ invalidity a stáří (hodnota 2,35 % navýšená o 0,25 % na 2,6 %, protože je poplatník bezdětný) do maximální souhrnné částky 1 900 EUR, jelikož je zaměstnanec a část pojistného za něj platí zaměstnavatel. Uvažovaný poplatník tohoto limitu dosáhl. Výsledný základ daně je stanoven ve výši 20 556,68 EUR. Daňová povinnost při použití formule (viz Tab. 3.2) je 2 785 EUR. Navýšením o 5,5 % za solidární přírážku získáváme celkovou daňovou povinnost ve výši 2 938,18 EUR. Efektivní sazba daně činí 11,57 %.

c) Daňová povinnost poplatníka Slovenské republiky

V Slovenské republice poplatník pobírá příjem 515 EUR, roční příjem je částka 6 180 EUR. Základ daně se snižuje o povinné odvody na pojištění ve výši 828,12 EUR (13,4 % příjmu) a nezdanitelnou část základu daně 3 803,28 EUR (12násobek 316,94 EUR). Výsledná daň při uplatnění 19 % sazby je 294,13 EUR. Efektivní sazba je 4,76 %.

d) Zhodnocení

Z porovnání efektivních daňových sazeb lze snadno usoudit, že slovenský a český daňový poplatník s podprůměrnými příjmy odvede na dani mnohem menší část, než by se dle daňové sazby dalo předpokládat. Slovenský poplatník profituje zejména z vysoké nezdanitelné části základu daně. Český zaměstnanec má naopak základ daně zvýšen, nicméně

uplatňuje vysokou slevu na poplatníka. V absolutní hodnotě přepočtené na koruny využitím kurzu ČNB^[7] odvede německý poplatník 81 461,04 Kč a slovenský 8 154,75 Kč. V porovnání s odvedenou daní českého poplatníka ve výši 12 330 Kč se jeví odvod v SRN jako neúměrně vysoký, nicméně německý poplatník na dani odvede přibližně pouze 1,73násobně vyšší podíl příjmu, než poplatník český. Za povšimnutí také stojí komplikovanost postupu výpočtu daňové povinnosti v SRN, obzvlášť v porovnání s jednoduchostí téhož úkolu v České republice.

4.2.2 Příklad č. 2

Poplatníkem je zaměstnanec s hrubým ročním příjmem ve výši 12násobku průměrné mzdy, přičemž nevyživuje žádné dítě a žije sám.

a) Daňová povinnost poplatníka České republiky

Ročním příjmem je částka 308 232 Kč. Základ daně vypočítaný navýšením příjmu a zaokrouhlením je ve výši 413 000 Kč, daň po aplikaci sazby činí 61 950 Kč. Uplatněním slevy na poplatníka dosahuje výsledná daň výše 37 110 Kč, což znamená, že efektivní sazba daně je 12,04 %.

b) Daňová povinnost poplatníka Spolkové republiky Německo

Hrubé roční příjmy německého zaměstnance 42 324 EUR se sníží o 3165,84 EUR za příspěvky na penzijní pojištění, 1900 EUR za příspěvky na ostatní zákonné pojištění a 1036 EUR za paušální odečet. Výsledný základ daně poplatníka je 36 222,16 EUR. Vypočtená daň je rovna 7 609 EUR, navýšením o solidární přírážku 418,50 EUR vypočteme celkovou výši daně 8027,5 EUR. Efektivní sazba je 18,97 %.

c) Daňová povinnost poplatníka Slovenské republiky

Hrubým příjmem zaměstnance je částka 10 296 EUR. Po snížení o nezdanitelnou část 3 803,28 EUR a částku 1 379,66 EUR zaplacenou na povinné pojištění získáváme základ daně 5 113,06 EUR. Aplikací sazby 19 % vypočteme daň v částce 971,48 EUR. Efektivní sazba daně je 9,44 %.

d) Zhodnocení

Při navýšení měsíčních příjmů na úroveň průměrných mezd v daných státech lze pozorovat v ČR a SR přibližně dvojnásobný vzrůst efektivní daňové sazby, v SRN o něco menší. Nicméně stále platí, že německý zaměstnanec odvede na daních výrazně vyšší podíl příjmů, než je tomu v ostatních státech, a slovenská efektivní sazba daně je opět nejnižší. Vliv

slevy na poplatníka v České republice a faktorů snižujících základ daně v ostatních zemích s nárůstem příjmů klesá.

4.2.3 Příklad č. 3

V tomto případě má již poplatník nadprůměrný měsíční příjem ze zaměstnání, konkrétně ve výši 2násobku průměrné mzdy. Poplatník žije sám a je bezdětný.

a) Daňová povinnost poplatníka České republiky

Český poplatník má roční hrubý příjem 616 464 Kč. Roční superhrubá mzda činí 826 061,76 Kč. Po zaokrouhlení je základem daně částka 826 000 Kč. Vynásobením daňovou sazbou 15 % je stanovena daň ve výši 123 900 Kč, snížená slevou na poplatníka na 99 060 Kč. Podíl daně na celkovém příjmu je 16,07 %.

b) Daňová povinnost poplatníka Spolkové republiky Německo

Hrubé roční příjmy německého zaměstnance jsou 84 648 EUR. Následným snížením o příspěvky na penzijní pojištění ve výši 6 331,67 EUR, příspěvky na ostatní zákonné pojištění ve výši 1 900 EUR a paušální odečet 1 036 EUR určíme základ daně, jenž činí 75 380,33 EUR. Základ daně v této výši se již řadí do třetího daňového pásma. Daň se vypočítá vynásobením základu daně sazbou 42 % a odečtením 8 239 EUR. Výsledek výpočtu činí 23 421 EUR. Daň se solidární přírůžkou je rovna 24 709,16 EUR, což znamená, že efektivní sazba daně dosahuje hodnoty 29,19 %.

c) Daňová povinnost poplatníka Slovenské republiky

Slovenský zaměstnanec dosáhl za kalendářní rok hrubého příjmu 20 592 EUR. Pro výpočet daně se hrubý příjem snižuje o povinné platby na pojištění ve výši 2 759,33 EUR (13,4 % příjmu) a nezdanitelnou část základu daně 3 803,28 EUR. Upraveným základem daně je částka 14 029,39 EUR. Vynásobením sazbou 19 % určíme daňovou povinnost ve výši 2 665,58 EUR a efektivní daňovou sazbu 12,94 %.

d) Zhodnocení

Dalším navýšením hrubých příjmů poplatníků je prokázán trend zřejmý z prvních dvou příkladů, tj. skutečnost, že zvýšení příjmů se projeví zvýšením efektivní sazby daně u všech států, a to v přibližně stejném poměru. Nelze pozorovat výraznější změny v relativním vztahu jednotlivých efektivních sazeb, německá efektivní sazba je přibližně 1,82násobkem české, což je hodnota téměř totožná s hodnotou v příkladu č. 1., přičemž absolutní rozdíl všech sazeb se nadále zvyšuje.

4.2.4 Příklad č. 4

Poplatník je za práci ročně ohodnocen 48násobkem měsíční mzdy za r. 2014 v daném státě, nemá manželku ani děti a žije sám.

a) Daňová povinnost poplatníka České republiky

Souhrn hrubých příjmů českého poplatníka za kalendářní rok činí 1 232 928 Kč. Je téměř roven hranici pro solidární daň (1 277 328 Kč). Základem daně je částka 1 652 123,52 Kč, resp. 1 652 100 Kč po zaokrouhlení. Aplikací daňové sazby a odečtením slevy stanovíme daň ve výši 222 975 Kč a následně efektivní sazbu daně 18,08 %.

b) Daňová povinnost poplatníka Spolkové republiky Německo

Hrubé roční příjmy německého zaměstnance čítají 169 296 EUR. Příjmy se sníží o příspěvky na penzijní pojištění ve výši 12 663,34 EUR, příspěvky na ostatní zákonné pojištění ve výši 1 900 EUR a paušální odečet 1 036 EUR. Základem daně je částka 153 696,66 EUR řazená do třetího daňového pásma. Daň se vypočítá vynásobením základu daně sazbou 42 % a odečtením 8 239 EUR. Výsledkem je hodnota 56 313 EUR. Daň zvýšená o solidární přírážku je rovna částce 59 410,22 EUR. Efektivní sazba daně je 35,09%.

c) Daňová povinnost poplatníka Slovenské republiky

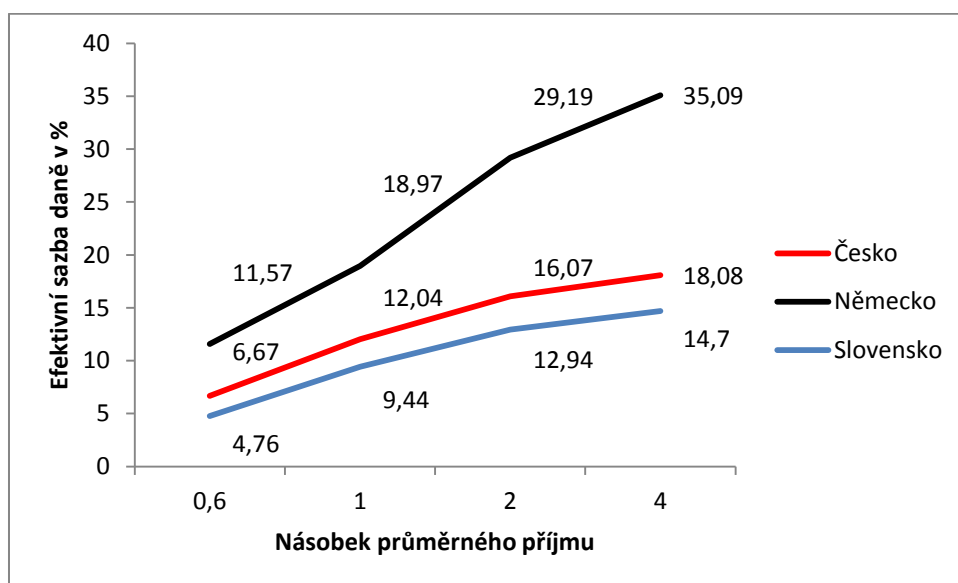
Slovenský poplatník dosáhl za kalendářní rok hrubého příjmu ve výši 41 184 EUR. Hrubý příjem se upraví na dílčí základ daně snížením o povinné platby na pojištění čítající 5 518,66 EUR na částku 36 665,34 EUR. Dílčí základ daně přesahuje 100násobek platného životního minima, Nezdanitelnou částí základu daně bude rozdíl 44,2násobku životního minima a 25 % dílčího základu daně – rozdíl částky 8 755,58 a 9 166,34. Jelikož výsledkem je záporná hodnota, základ daně se nesnižuje. Základem daně je částka 36 664,34 EUR, která již přesahuje hranici pro zvýšení daně. Uplatněním sazby 19 % na základ daně do výše 35 022,31 EUR a sazby 25 % na zbylých 1 642,04 EUR vypočteme daň ve výši 7 064,75 EUR. Efektivní sazba daně činí 17,15 %.

d) Zhodnocení příkladů č. 1 až 4

Vypočtením daně z 48násobku průměrných mezd je potvrzen trend rostoucí efektivní sazby, nicméně slovenská efektivní sazba se výrazně přiblížila české v důsledku změny úpravy základu daně, resp. v důsledku jeho nesnížení o nezdanitelnou část základu daně. Slovenský poplatník také dosáhl příjmů částečně zdanitelných vyšší sazbou. Mezi prvním a posledním příkladem byl v ČR zaznamenán nárůst efektivní sazby daně o 271,06 %, v SRN o 303,28 % a v SR o 360,29 %, což znamená, že v intervalu 0,6násobku až 4násobku průměrné roční mzdy roste efektivní sazba daně v ČR nejméně. Tuto skutečnost lze pozorovat i v grafu znázorňujícím její vývoj v jednotlivých státech (viz Graf 4.2). Za pozornost stojí

výše této sazby v SRN, která se přibližuje dvojnásobku české efektivní sazby. Německý poplatník ve čtvrtém příkladu zaplatí 59 411,27 EUR, v přepočtu na koruny 1 647 177,46 Kč, což je přibližně 7,39násobně více než poplatník český. Naopak slovenský poplatník odvede v absolutní výši daň nejnižší. Rovněž se ukázalo, že se zvýšení daně v Slovenské republice uplatní u poměrově nižších příjmů, než v České republice. V SRN se již dvojnásobek průměrné mzdy řadí do třetího daňového pásma.

Graf 4.2 Vývoj efektivní sazby daně

Zdroj: Vlastní zpracování

4.2.5 Příklad č. 5

Poplatník má hrubé roční příjmy ze zaměstnání ve výši 24násobku průměrné mzdy a příjmy před zdaněním z úroků na běžném účtu a držby cenných papírů v souhrnné výši poloviny průměrné měsíční mzdy. Uvažovaná osoba darovala každý měsíc 2 % průměrné měsíční mzdy nevýdělečné organizaci na podporu vzdělávání. Žije s manželkou, která není zaměstnaná ani jinak výdělečně činná. Ve společné domácnosti vyživují také studující dítě ve věku 15 let. Dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti lze převzít z příkladu č. 3.

a) Daňová povinnost poplatníka České republiky

Dílčí základ daně poplatníka je 826 062 Kč, snížením o nezdánitelnou část základu daně ve formě darů ve výši 6164,64 Kč a zaokrouhlením na sto korun dolů je základ daně ve výši 819 800 Kč. Daňová povinnost činí 122 970 Kč. Poplatník využije slevy na sebe i na manželku v souhrnné výši 49 680 a daňové zvýhodnění na vyživované dítě ve výši

13 404 Kč. Výsledná daň po uplatnění slev a zvýhodnění je 59 886 Kč. Efektivní sazba daně je rovna hodnotě 9,71 %. Kapitálové příjmy podléhají srážkové dani ve výši 15 %, základem je částka 12 843 Kč, výše srážkové daně je po zaokrouhlení na koruny dolů 1 926 Kč.

b) Daňová povinnost poplatníka Spolkové republiky Německo

Hrubé příjmy ze závislé činnosti činí 84 648 EUR. Po uplatnění všech možností snížení základu je výsledek 75 380,33 EUR. Německý poplatník každý měsíc daroval 70,54 EUR, tj. částku 846,48 EUR za rok, o kterou se sníží základ daně. Dále má nárok na snížení o dvojnásobek hodnoty 2 184 EUR a 1 320 EUR na vyživované dítě z důvodu společného zdanění manželů (souhrn za dítě je 7 008 EUR). Pokud poplatník nevyužije dalšího snížení v podobě nákladů na dítě či mimořádných nákladů, je výsledkem celkový základ daně ve výši 67 525,85 EUR. Pro výpočet společného zdanění manželů se částka půlí na hodnotu 33 762,93 EUR. Výsledná daň se určí výpočtem dle Tab. 3.2 a zdvojnásobí. Výsledkem je daň z příjmů ve výši 13 556 EUR. Navýšením o solidární přírážku je stanovena celková daň 14 301,58 EUR. Jelikož poplatník provedl odečet základu daně ve spojitosti s dítětem, musí vrátit přijatou podporu na dítě ve výši 2 208 EUR za rok. Celkem tedy i s vrácením podpor odvede 16 509,58 EUR, což znamená, že efektivní sazba daně je 19,5 %. Z úroků a držby cenných papírů získal německý poplatník před zdaněním 1763,50 EUR, avšak daní příjmy pouze nad 1 602 EUR (801 EUR, kdyby neuplatnil společné zdanění manželů). Aplikací srážkové daně 25 % na základ ve výši 161,5 EUR je stanovena daň 40,38 EUR, po navýšení o solidární přírážku je daň rovna 42,60 EUR.

c) Daňová povinnost poplatníka Slovenské republiky

Upraveným základem daně dle příkladu č. 3 je částka 14 029,39 EUR. Poplatník také uplatní nezdanitelnou část základu daně za manželku ve výši 3 803,28 EUR. Jelikož se dary poplatníka neprojeví ve výši základu daně, nebudou ani počítány. Výsledným základem daně je 10 226,11 EUR a samotná daň činí 1 942,96 EUR. Poplatník využije daňového bonusu na dítě v hodnotě 231,84 EUR. Konečná daňová povinnost je 1 711,12 EUR. Efektivní sazba daně je 8,31 %. Nezdaněné kapitálové příjmy za celý rok čítají 429 EUR, uplatněním srážkové daně 19 % je výsledná daň rovna 81,51 EUR.

d) Zhodnocení

Při upravení zadání příkladu č. 3 ve smyslu nevýdělečné manželky, vyživovaného dítěte a darů na vzdělání lze pozorovat výrazné snížení daňové povinnosti poplatníka ve všech státech. Hodnota darů má jednoznačně minoritní podíl na této skutečnosti, resp. v SR žádný. Největší vliv má manželka, jelikož v České republice poplatník reálně zdvojnásobí svou slevu na poplatníka, v SRN zdvojnásobí odečitatelné položky za vyživované dítě a rozloží základ

daně na 2 osoby, čímž omezí vliv progresivní sazby daně. Slovenský poplatník rovněž uplatní nezdanitelný základ daně za manželku. Vyživované dítě neposkytuje takové snížení a slevy jako manželka poplatníka, nicméně jeho přínos je nezanedbatelný, a to obzvláště v České republice. Z porovnání s výsledky příkladu č. 3 vyplývá, že pravidla výpočtu daně z příjmů fyzických osob ve všech státech jsou nakloněna rodinám s dětmi (viz Tab. 4.2). Nejvíce na změně životní situace (zadání příkladu) profituje český poplatník, který zaplatí téměř o 40 % nižší daň, menší přínos zaznamená německý a slovenský poplatník, avšak oba ušetří na dani okolo 35 %. Pro přehlednost jsou výsledné daňové povinnosti poplatníků z příkladu č. 3 a 5 převedeny na koruny kurzem 27,725 korun za euro dle ČNB^[7] k 31.12. 2014 (viz Tab. 4.2).

Tab. 4.2

Stát	Daň dle příkladu č. 3	Daň dle příkladu č. 5	Relativní výše daně
Česká republika	99 060 Kč	59 886 Kč	60,45 %
Německo	685 909,57 Kč	457 728,11 Kč	66,73 %
Slovenská republika	73 903,21 Kč	47 440,80 Kč	64,19 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Zadané kapitálové příjmy se ve všech zemích daní srážkovou daní u zdroje. V případě České a Slovenské republiky se srážka rovná sazbě daně z příjmů, v SRN je stanovena daň vyšší, 26,375 % včetně solidární přirážky. Nicméně německý poplatník uplatnil nárok na snížení základu daně při společném zdanění manželů a ve výsledku zaplatil nejméně.

4.3 Shrnutí a návrhy změn

Daň z příjmů fyzických osob se v České republice se příliš od vybraných sousedních zemí neliší, zejména při porovnání se Slovenskou republikou. Ačkoliv progresivní sazbu daně má pouze Německo, ve skutečnosti je zdanění progresivní i ve zbývajících státech, jelikož vliv nezdanitelných částí základu daně a slev klesá se zvýšením základu daně. Z výše daňové zátěže vyjádřené složenou daňovou kvótou bylo možné předpokládat, že nejvyšší poměr příjmů odvedou na dani poplatníci v SRN, druhá nejvyšší efektivní sazba daně bude náležet českým poplatníkům a slovenští poplatníci budou odvádět nejméně. Tato domněnka byla potvrzena výsledky všech příkladů. Všechny státy omezují daňovou povinnost poplatníků s nízkými příjmy. V ČR poplatníci uplatňují slevy, které jsou fixní. Při velmi nízkých příjmech sleva převyšuje vypočtenou daň. V SRN a SR poplatníci využívají převážně fixních

nezdanitelných částí základu daně. Všechny země umožňují daňovou povinnost snížit ještě více v případě, že manžel nemá žádné příjmy. Při stanovení daně jsou také zohledněny vyživované děti.

Efektivní výše daně v rozmezí nízkých až středně vysokých příjmů simulovaných v příkladech č. 1 až č. 4 překvapivě roste nejrychleji v SR. Nicméně vzhledem k její základní výši v rámci rozpětí příjmů nepřekonala výši české sazby, u které byl pozorován nejpomalejší růst. Na modelové situaci v příkladu č. 5 byl sledován vliv manžela poplatníka bez vlastních příjmů, vyživovaného dítěte a dobročinného daru na daňovou povinnost z dvojnásobku průměrné mzdy.

Z Komparace výpočtů jednotlivých příkladů lze vyvodit závěr, že český systém zdanění fyzických osob není v porovnání se systémy dalších zemí až tak komplikovaný. Nesnižování základu daně o částky na povinné pojistné se ukazuje pro účely výpočtu daně přínosným. Reforma veřejných financí České republiky, která počínaje rokem 2008 zavedla jednotnou sazbu daně a tzv. „superhrubou“ mzdu považovanou v rámci Evropy za zvláštnost, byla přijata s určitými výhradami, nicméně v roce 2015 jsou prvky reformy stabilní součástí daňového systému. Přesto by pro zpřehlednění bylo vhodné zrušení „superhrubé“ mzdy a zvýšení sazby daně z příjmů na 20 %. Nedostatečná transparentnost a zbytečné množství pravidel jsou společným nedostatkem všech porovnávaných systémů.

Solidární zvýšení daně v ČR by mělo projít změnou. Vzhledem k ostatním státům je uplatněno až pro příliš vysoké příjmy. Naprostá většina občanů České republiky na roční příjmy přesahující 1,2 mil. korun nedosáhne. Pro rozšíření základny poplatníků, na které se solidární zvýšení vztahuje, by mohla být zavedena nižší minimální částka. Místo každoročního přepočtu by se hranice měnila jen jednou za několik let dle ekonomického vývoje a stavu státního rozpočtu. Příjmy by mohly být využity na snížení schodku státního rozpočtu, popř. na výraznější podporu rodin s dětmi. Pro dlouhodobý a udržitelný rozvoj veřejných financí je nezbytné zvýšit natalitu populace. Za tímto účelem by bylo navýšeno daňové zvýhodnění na dítě. Malé i dospívající dítě finančně zatěžuje rodinu v některých případech více, než manžel bez příjmů, přesto je daňové zvýhodnění na dítě menší, než sleva na manžela. Na významné zvýšení daňového zvýhodnění bohužel nemá stát momentálně finanční prostředky, ani navrhovaná změna uplatnění solidární daně by navýšení o několik tisíc nepokryla. Bylo by nutné přenést daňovou zátěž jinam.

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat systém daně z příjmů fyzických osob v České republice, porovnat jej se systémy Spolkové republiky Německo a Slovenské republiky, s následným výpočtem a zhodnocením daňové zátěže modelových poplatníků.

Nejprve bylo potřeba charakterizovat daň z příjmů v jednotlivých státech. Největší důraz byl kladen na popis daně z příjmů v České republice, který vychází z platného zákona o dani z příjmů. Poté byly analyzovány systémy daně z příjmů porovnávaných sousedních států. Získání podkladů pro zpracování daně v SRN bylo obtížné z důvodu absence použitelných zdrojů v anglickém jazyce.

Následuje komparace získaných poznatků z teoretické části doplněná o srovnání daňové kvóty. Pro demonstraci postupu výpočtu daně a získání dat pro zhodnocení daňové zátěže je proveden výpočet daně u pěti modelových poplatníků. Rozdíly ekonomických poměrů porovnávaných států jsou řešeny využitím násobků průměrných mezd v jednotlivých státech. Pro srovnání daňové zátěže je využit ukazatel efektivní sazby daně. Výsledky výpočtů jsou vyhodnoceny v rámci jednotlivých příkladů i celkového vývoje.

Systémy daně z příjmů v porovnávaných zemích si jsou velmi podobné. Hlavní rozdíly lze nalézt v sazbě daně a ve způsobu, jakým jsou solidárně chráněni poplatníci s nízkými příjmy. V ČR platí sazba daně 15 % s možným solidárním zvýšením sazby o 7 %, německá sazba daně je progresivní v rozmezí 14 % až 45 % navýšená o plošnou solidární přírážku 5,5 %. V SR podléhají příjmy zdanění ve výši 19 %, popř. 25 % při vyšším základu daně. Český poplatník daně profituje hlavně ze slev na dani, naopak německý a slovenský poplatník si snižuje o fixní položky základ daně. Manželé v SRN mají možnost společného zdanění. Český zákon se liší v přístupu k povinným odvodům na pojistné, o které si český poplatník nesnižuje dílčí základy daně.

Z výsledků získaných výpočtem daně z příjmů simulovaných poplatníků lze vyvodit několik skutečností. Nominální sazba daně v SR je sice vyšší než v ČR, nicméně slovenská efektivní sazba daně ve všech příkladech byla v porovnání s českou nižší, což potvrzuje skutečnost, že pouhé srovnání daňových sazeb bez přihlédnutí k ostatním faktorům výpočtu daně je naprosto nedostačující. Německá efektivní sazba daně je výrazně vyšší než česká

a s rostoucími příjmy se absolutní i relativní rozdíl prohlubuje. Německý poplatník odvede nejen vyšší částku, ale i vyšší podíl svých příjmů, než poplatník český a slovenský.

Daňový poplatník mající hrubé roční příjmy ve výši 48násobku průměrné mzdy v České republice nepodléhá zvýšení sazby ani jiným solidárním nástrojům na rozdíl od poplatníka žijícího v Slovenské republice, jenž si již nemůže odečíst nezdanitelnou část základu daně a jehož základ daně je částečně daněn vyšší sazbou. Příjmy německého poplatníka za stejných podmínek spadají již do třetího daňového pásma se sazbou 42 %. Vliv fixních hodnot snižujících základ daně nebo výslednou daň s nárůstem základu daně klesá u všech států, což znamená, že efektivní sazba roste a má progresivní charakter.

Zdroje

Knižní zdroje

[1] AGTMAAL, Wendela van den Brink-. *Global individual tax handbook 2013*. Amsterdam: IBFD, 2013, 866 s. ISBN 978-90-8722-196-6.

[2] KLIMEŠOVÁ, Ludmila. *Daňová optimalizace*. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014, 248 s. ISBN 978-80-87974-06-3.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 275 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

NERUDOVÁ, Danuše. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 332 s. ISBN 978-80-7478-626-6.

[3] PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů: s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, c2014, 1119 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

SHELLEKENS, Marnix. *European Tax Handbook 2014*. Amsterdam: IBFD, c2014, 1026 s. ISBN 978-90-8722-241-3.

[4] ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SD, odraz ekonomické krize v daňové politice EU, zdanění finančního sektoru*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2013, 386 s. ISBN 978-80-7201-925-0.

[5] ZAJÍČKOVÁ, Miroslava, Radim BOHÁČ a Igor VEČEŘ. *Základ daně z příjmů a DPH ve vybraných státech EU z pohledu daňové harmonizace*. Praha: Leges, 2012, 470 s. ISBN 978-80-87576-21-2.

Internetové zdroje

[6] BUNDESMINISTERIUM DER JUSTIZ UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ. *Einkommensteuergesetz*. [online] 2015 [cit. 2015-04-26]. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de/estg/>

[7] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devizového trhu*. [online] 2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

[8] ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Rok 2015 zásadně nemění oblast sociálního zabezpečení svěřenou do kompetence ČSSZ*. [online] 2015 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2015/2015-01-07-rok-2015-zasadne-nemeni-oblast-socialniho-zabezpeceni-sverenou-do-kompetence-cssz.htm>

[9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Průměrné mzdy – 4. Čtvrtletí 2014*. [online] 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2014-truea9fbwn>

[10] DELOITTE. *Germany Taxation and Investment 2015*. [online] 2015 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-germanyguide-2015.pdf>

[11] EUROPEAN COMMISSION. *Towards more growth friendly tax systems*. [online] 2015 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/good_governance_matters/european_springsemester/index_en.htm

[12] EUROSTAT. *The overall tax-to-GDP ratio in the EU28 up to 39.4% of GDP in 2012*. [online] 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2014/pr_92-2014_en.pdf

[13] KPMG. *Germany – 205 Brings New Social Security Rates, Thresholds*. [online] 2015 [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: <http://www.kpmg.com/global/en/issuesandinsights/articlespublications/taxnewsflash/pages/ies-flash-alerts-2014/flash-alert-2015-022.aspx>

[14] PWC. *Germany Individual – Taxes on personal income*. [online] 2015 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/Germany-Individual-Taxes-on-personal-income>

[15] STATISTISCHES BUNDESAMT. *Development of gross earnings*. [online] 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: <https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/NationalEconomyEnvironment/EarningsLabourCosts/EarningsEarningsDifferences/Tables/LongTimeSeriesD.html;jsessionid=84D524A7905CEF E7CE2695B7EE563AA4.cae1>

[16] ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR v roku 2014*. [online] 2015 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/a8f36b8e-4fa9-409f-93bc-36b7cc226ab7/Priemerna_mesacna_mzda_zamestnanca_hospodarstva_SR_v_roku_2014.pdf?MOD=AJPERES

[17] ÚČETNÍ KAVÁRNA. *Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob*. [online] 2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-fyzickych-osob/>

Zákony

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení.

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z příjmů

Seznam zkratek

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
k. s.	komanditní společnost
o.s.	obchodní společnost
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SR	Slovenská republika
SRN	Spolková republika Německo
SZDP	Zákon o dani z příjmů
v. o. s.	veřejná obchodní společnost
ZDP	Zákon o daních z příjmů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2015

Adam Hruzík